Ms 193

Ms 193

Debreczeni Gáspár
Naplójegyzései.
1822-től.

Szilády Károly saját kezű másolata. Fiatal korá-
ból való.

Döbrentei Gábor

Naplójegyzései.

1822-ből.

Döbrentei Gábor Jegyzései

Elkezdve

Bécsben 1 Novemb[er] 29.

1822.

Döbrentei Antal pénzegyébül gróf Gyulay Lajos hagyatékából, ennek gróf Haugwitz Géza birtokából

Ezüst.

M. TUD. AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA
SZILÁDY-HAGYATÉK

1822.

1. Legelőször is az jegyzem ide, hogy ekönyv, nem számadási, mint külseje mutatja, hanem belé irom némely gondolataimat, a mikor ugyis egy vagy amaz tárgy ez ideán által fűlelnek. Nem is arra való, hogy valaha más Egyében forogjon e magam az akarom segíteni ámala holmi dolgozásaimban, tapasztalván, hogy önnéletem gyakor olyanok jutnak elgyünkbe, melyeket mikor éppen szükségök, előhozni nem tudnánk. Ily jegyző könyv némely hallomdolgokat is hitelesebben fenntart, ha egyé a hallás után mindjárt írásba tétetnek, s így Olvasás közt gyűjtött nevezetességekor se hagyja elfelejteni.

Két egyén szép asszony nőkről van igen jó barátságban egymással, a szép nem éppen szépsel inkább megegyez, a nem szép amaz jóban szerető. A szép nem fél ellenségyeskedéstől, s gyűnyörködik magában valahányszor a nem szépet nézi, ez a nem szép bosszúl Erdőt abban, hogy neki olly szép barátnője van. (C 2. l.)

A jámbor temperamentumu soha se lesz mély psychologus, mert nem tűnéniz belsejében bábori, mely kirázná szive vánnyait. A heves vérü mindhatalankodóz és zúg s miller megillendése elaendeséden reflectál. Ezen reflexió megismerteti önmagával s mivelkedni és harcolni tanítja, hogy ez amaz mi felelkép hat bé, s felkeresi a tettek rugóit és következéseit. (C 3. l.)

Bosszúl csak vad telkü áll, a nemes vérü megmutatja, hol állhatna s szebbnek érzi azt nem tenni. (C 5. l.)

Az erkölcs belső méltósága tekintetéből elmindenember tartozik magát mindenkor becsületesen viselni. De mikor idegen nemzetek közöt forog, még a maga nemzete erán való kötelességet is szeme előtt kell tartania tetteiben. Mert az embereck egynél többre és hamar hajlanak kiterjeszteni ítéleteket, s egy többre iste-

M. TUD. AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA
SZILÁDY-HAGYATÉK

vit dicséretet s másokat is gyuláz. Kétkés megvetést annak a magyarnak. ki az erkölcs méltóságát s nemzete becsületét is megtagadja a külföldön. (6-7.1.)

Meleg érzésü embernek rendszerint fantáziája is hév. Az és ez hirtelen gyúl, elragadtatik s akkor olly arokat ejtér, a mikért lehetetlenség megtartania. Ez az oka, miért sokszor az illy emberek inconsequensek lenni. (7.1.)

Miért halad egy-egy század alatt és olly keveset az emberiség művelvségében? Mert a mit egy nagy fejedelem megindit, azt a rákövetkező tűz gyönge államkitja, sőt a művelvség és barbaság mindég százados keverékekben örvénylenek. (7.1.)

Mi lesz még a literaturákból, festészetből, mechanikai, chemiai Észrevételekből s egyéb szerfelé találmányokból, midőn most mindenfelé olly nagy számban jelenik meg minden? Takarni és béfútteni valóra mindég szükség lesz világ végéig a javát, s minden századról századra a legjavát kiválasztja a bőségben turkálható maradék, s azt, a mi egy ideig legtöbb vitt, egy újabb jó bénrnyékokban, félreveti. A középszerü csak pillanatig napokat él. Be nagy szerencsés a kémeredebb érzésü talentumnak, hogy a mit csinál, azt el nem rontható. Vigye végbez. Így tehet századokra szert. (7.1.)

A heverőjü az egész világot úgy akarná formálni, a mint ő hiszi azt képzeli. De fenteremtett képe üzésében ütközik meg s kéllegek közt kerd bukdosni. Ekkor válik el kétőbbé bellü nyugalma, mely, attól függ, hogy megkönnyezett tapasztalás pövevényeit mikép tudja magának felszimbolizálni.

Egyik sekét magába vonulttá lesz s hasznavatlan ábrándozó. Mennyit sokszorozott!!

Másik épen az a képzelet válhat, melly után egykor erengett, kidegen néző, sőt csúfolja. Mennyit bosszankodik!

Harmadik megfontolására tér annak, hogy a világban előkerülő összefüzödésekben fogva mi lehetséges, mi nem? S az embertől csak emberit vár. Környülállásokat számitgat fel s azokból terményeteskövetkezéseiből itél. Néha örvend, hámsor nem mosolyog a világon!

Az első lehetetlen terményen. Pityergőké.

A második érzékenykedő, megsértett kedélyében keserny ésködik.

A harmadik okos. Így veszi a világot, a mint van. (8.1.)

Nem tudod annak a magyarnak hazafiságában bizni, a ki magát Bécsben, külföldön nem érzé. (8.1.)

A kik legtöbb illetlenséget viszik végbe s még alacsonyakkal némely tekintetben, azok sokszor legintább mással elégtelenek. (9.1.)

Csak azzal ne fáraszd magadat, hogy másokat ate időnid szerint vali magaviseletre tégy. Ez az akadékoskodás sért, s kiki húzni fogja magát tőled, mint nagy gyors lovaskézőtől. Minden emberes szeret a szabadságnak bizonyos körében úgy forogni, a mint kénye tartja, s vegyük, nézzük, hagyjuk élni abban, ha azt akarjuk, hogy benünket szeressen. Stoicus kevésszen kivül inkább hajlasz olly anhoz, a ki előtt nem kell minden lépteden bocsánatot kérned. (9.1.)

1823.

Január 27. Mikor olvasunk, hogy mai hiszségainek szépi könyveké-ink mikép festik kizelkedve a korunkat, első hivatalának tekintik, melly kizelkedéssel ennek-le némelly eseteket, s azokat magunk tiszta tán ellenkezőképp tudjuk, megvetéi gerjed benünk. S hátha még elgondoljuk, hogy épen ezekből valtha história lesz, nem méltán lesznek-e a már megirt history régi história valósághoz kizodalmatlanokká? Vezérjeinek ostán a jövendőbeli historicusnak czégtelenség kifejtésével, mellyet a jelenlétnek hiúsága, tőlünk való félelem em-

bertelenitő (nem-) elfajzásaikba barkoltatok! Szomorú szeretséges sors az emberiségnek, hogy az Igazat csak unokáknak szabad közönségesen megtudni. S tanulnak-e az akkoriak elevelgyéseikből? Hogyhogy, hogy ezt amaz másik Eellek volna kikerülni, de a magok tekeiz rejtekei miliónos előadásit megint ezek házak műtva levő ódúra illasitják. Örök szerepe az Igazság sokoslás megtapodtatásának.

Árultarkodó érzésnek nincs, bizodalmassággal nem bezélhetni, de úgy felfedni magát vigyázat nélkül, okalanság. Az embereknek az a kényelmes hajlandósága, hogy egymásnál mindég felsegjenek és a magában endifferens dolgokban készséges értelmet magyarázzanak, ölni meg a szeretet meleg emberi szeretet.

Január 29. Mi újság? Közönségesen ez a legelső kérdés kettőnek háromnak találkozásakor vagy együtt üléskor: „Nem tudok semmit!" De a „nem tudok semmit" után ennek vagy ama jelen nem levőnek transzcendálása következik s pipázás közben derellaran befűstölik beszélgetés. Aligha ezéle jut ezek közül valamellyeknek, hogy őket magokat megint másod anatomizáljék el szép mód sorint. Azonban ha megtudják, haragszanak, mert a illetlen módon piszkálni! Hanem ugy általok elkövetett piszkát nem érzik illetlenségnek.

Míg a dicsőségre-vágyás mértékkel teszi lépéseit, emelő mihelyt egoismussá keményedik, buktat.

Február 1. Roszkélyegű a ki nagy embernek mindgyárt gyengeoldalait nyeregeti, mihelyt felülé szörnyed. Olly vadtan, mellynem néz-fel a nagy ember meltóságos fejére, hanem csak cipőjét hullatt rever makkjait szemlegeti, olly bogaly, mely nem a napot megszállta terét szereti, hanem csak a rokkant ablakból kukucs.

Nagy emberről, kinek tekei bámulást gerjesztenek, olly örömest sutkos a tisz. Hogy ezek, hogy beszéll, kivált, mifele szerelmesek vagynak, s így ád a magaktól meríteni nem tudóknak az energiás ember alkalmatlanságot, buta hallgatásokból züllyedésig csalhatni. S ezek ellenében valóságos ínség!

Cato jegyének tartotta Hazájának republicai szabadsága elvesztében élni, Napoleon a maga személyes ~~szabadságán~~ jogtalanban is életben maradni tudni dicsőségnek. Cato szerette édesjét s a mellett meghalt; Napoleon szerette önmagát s ezért — élt.

Február 4. Az anyokkal örömest való közlekedés gyermekiségjai belsőt mutat a férfiban. De a hősi érzési csak addig nebelvelek, míg igazán a jelenlétnek angyalai, mihelyt feljül akarnának kerekedni paran dolgaikkal, kevély kezdeni irántok.

Az ifjú mindég kiljebb terjeszkedik, az öreg mindég összébb vonúl. Hanak, ezer mértföldnyire vág-ki világa, ez a maga kis körében járdogál a maga világában.

Február 8. A ki nevelteteire végző dését, önnön magát újra nem igyekszik még tovább nevelni, az csak mindennapi közlegénynek született. A világ nagy iskolájában azon fundamentomnak előrajzait, mellyeket az iskola elénkbe rakott, — gyakor hibás talpu mérték szerint — úgy megelevenitni tudni, hogy a hézagok kitöltve tulajdon új pinben állnak ele, az uratja a talentumot.

Mikor az ellenkező gondolkozási a beszélgetésben az egyik részénél már hevességbe kezd általcsapni, akkor a beszédet úgy vezetni tudni, hogy lobbanás ne következzék s még is csak finese se lássék a meggyőződésnek, nagy okossagot mutat.

Február 10. A bölcsesé lehetés legelső regulája az, hogy az emberi hagyatellák előtt meghajlókon s a pembe arany fiistöt hirtelen pompákban nagyságot találókon, epe nélkül mosolygni tudjon.

A maga kastélyában ~~[illegible]~~ dölyfös Aristokrata Udvarnál legsimább és legrenkedőbb fickók lenni.

Sokat és sokfélét gondolni és érezni, de azok közül nagy az mondani, a mit kell, és a hol illik s hasznos, nagy tökéletességre a magán való uralkodásnak.

Királyok körül egyenes, türelmetlen, igazságszerető emberek maradni tudni, nagyobb, mint a legnehezebb csata győzedelme.

Királyok körül legtöbb rab van. Láncait nem az ő testéről törik -fel, hanem másokéi. Egy mosolygó tekintet mérlegelése - ezért ezreket védő törvényeket, sorbitgatnak-meg. Sírjukat magok előtt ki? Tetszeni magoknak hiúságos gőzében, mellyről jól fontos szemébek tellicletét pártfogja.

Február 14. Midőn a kor telésén megszoppant leány valakivel mégis csak tesz legalább egy agg legénykéje fiert, igen melegen fogja mondani: Hogy ő mindég megállapodott idejűre vágyott.

Ah! az emberi nemnek olajos népe, mellyhez a rangban lévő csekélyen ismertségig, egy barátját sem ér. - Hétnap terére bukik az előtt, a mit tegnap ösmerkedett. Riáta nézi a bátra vezér s lovari fabadítóját.

Február 27. Az ifjúság meleg hive erős kötéllel fűzi-össze a rokon lelkeket, a férjfikor hűsága segedelmére bogakat vet a fonatra, az öregedés ideje már csak távolról látja csillámlani az összebogozódott fálak gyöngyeit.

Március 15. Nagyon hibázik a történetíró, ha a Historia személyei tetteinek megitélésére a maga principiumit vagy a maga

~~vagy~~ a maga idejebeli gondolkodás szerint végső végre. Járjon elméjében a Századok lelke útjain s abban állitsa elé a dolgok folyamátját. — Fessler megvetéssel látszik említeni a Magyar Szabadság 1222-beli kelését, mert, azt mondja, hogy csak a Nemesség nyert, a Nép vagy közönségesen véve a Nemzet semmit sem. De megvalt-e akkor a franczia revolutió és spanyol Constitutió tüzet szikládása? Elfelejti, hogy az Angolok Magna Chartája is 1216 még csak a Nemességet tette szabaddá.

Március 25. Meleg fantáziájú emberek orczája vonásai mindég mozognak, ha érez, gondol, ha terem. A mire hallgat, azt mindenütt mingában hirtelen hozzá képzelt élőkkel éleszi; ha el van merülve ismét Égnei közt, merengő szegek ah elevenen mozgának előtte, hogy mosolyikat vélkozásaik szerint mintatják a szemekben, az ábrázaton.

M. 27.

Ha minden író csak arról irna, a mihez ért és csak akkor irna, mikor tárgyához jól elkészült, minden literaturánk könyveinek számát felényire leolvasni láthód s nem kellene annyi időt a sok dibdábságok ereszétől forgatásaival eltöltenünk.

Bajainknak másval való közöllhetése nagyon édes a panaszlás szempillantatában, de minden bajt elbeszélleni ugyan nem okszerű.

Haragyul, hogy titkodat az, a kinek felfedéd, tovább adja; haragudj magadra, hogy nem tudtad magadba zárni.

Április 10. Jajannak a Corporatiónak mellyek feje okvetlen és mégis makacs! Fejeskedjék bár néha a tebes és mély erű is sértsen, de az a maga nagy erejűségének tőrégéből jő; de sokszor

szer helyre fogja hozni elhibázásait; – a makacs akaratú pedig vagy csak a maga képzelődéseinek vagy másoknak tanácsának rabja.

A tökéletes gazember Erzsébet azt az Egészet, mint a közép-korú Hunyadit. Annak ellen egyes emberek sokkal okosabbak, ügyesebbek magukat, s mivel lelke nyilvánságos, rejtve tudják a törvény s makát szegi; ennek némely iránt jóra és tévén még pártfogóknak találja s kicsúszik a törvény némelly sikamló kapcsai közül.

April 17. A Franczia a maga Párisában sok dolgot láthat, a mit Bécsben fel nem találni, az Angol Londonra nevezetességeivel van tele, az Olasz Velencére, Majlandra, Rómára, Nápolyra emlékezik, így egyiket Bécs, se nagyságára, se népességére, se meglepő[illegible] helyeire nézve nem képes meglepni. A Magyar a maga Hazájában mindezeket nem tanulja megcsodálni. Azért bámul el, Pestről – Budára, Budáról, Bécsről jövén ezen bámulat a bámulatosabbja annyira az itt lakásba belé, mert ennél különbet nem ismer. Itt sok újat lát, illetni-mot változtatva látogathat, szép szőke leányokat lát, szemei előtt jobban elrejthetőzhetik, a gyönyörűségre való hajlandóságot a mig csak pénzéletet kenyére feredve ízleti, a mint-hogy a test serpenyőjében az erkölcsiség sokkal feljebb billen le[illegible] lelkiségnél, lassankint úgy megszereti a pénzes hejjehujjázi e várost, hogy utolsóra Pest és Buda skolasvár előtte undok. Ez az egyik oka, hogy a magyar roppant Dynastiák hivatal nélkül és inkább Bécsben mint Hazájokban költik pénzeket.

Május 9. Fáj a szívem, mikor nagy földes Urnak pompás kastélyba kívül nyomorú sárfészkü jobbágy házakat látok. Felsóhajt lelkem fájdalmában, mikor elgondolom, hogy annyi fáradt izzadt ezeres kézimunkájának gyümölcsét, egy lelketlen Dynasta

nyomtenmaradás nélkül képeinek pokaraiban felolvassza.

Május 14. Mások csudálkozunk, mikor nekünk kicsinységnek tetszőn hazugzik, magunk borzonkodunk mástól, mikor velünk együtt nem érez, ha csak olyasért nehezteltünk és a mi valósággal nem nagy dolog magában.

Május 19. A nemes büszkeség igen szép, de büszkébbnek kell lenni az embernek, mint sem hogy kevély lehessen.

Ne analyzálgassunk igen mélyen az emberek cselekedeteinek ingerlő titkos okát, mert hánytakat meg kell utálnunk, akiben egyébként tűrhetőknek lehetünk.

Május 27. Teremteni a poesisban s egyszersmind eleinek könnyen folyó prózát is írni, nagyon nehéz dolog. A poezis érzés melegét, a nyelv hármonikát, képzelet szökdelését kívánja, a próza logikai rendet minden kicsapongás nélkül s a melynek csak szelid virágúnak kell lenni, nem élesítésekkel elhintetnek. Amott a képzelés a fő s az okos józanság távolról vezeti virágzva, itt a józan ész nélkül semmit sem érünk, itt a képzelésnek csak fel fel csillámlani szabad, hogy épen el ne aludjunk.

Május 28. Unom az olyan szürke Moralizálókat, kikből emberből angyalt akarnak csinálni. Mindég csak a más vagaviselete van szájokban, a világnak mindég megvallásán sopánkodnak, sőt magok nagy kevélyen – mozogtokban olyanok bukkanak, hogy ősnek vagy ördög és ezek törvé.

Május 29. Oh hogy azokhoz a jó lelkűekhez kikkel egykor szives órákat töltöttünk hogyelten völgyeken túl s keresztül nem ér karunk! hogy akkor nem ér mikor fáj kelletlen visszatapintó emberekkel kell magunkat összeszorongattatnunk.

Junius 1. Minél távolabb vagy a királyi Udvartól, annál nagyobb ünnepiebb, szentségesebb eté-) amaz nimbusa, melly a nem. hűsi érzéssit még szolgai rezzletébe is hozza. Nézd közelről egymás után szemeidet az udvari ünnepély pompájú fényei nézéséhez, elfog tűnni előled az előbbeni hódító állhatatosság. Se nagyobb se kisebb mértékkel nem fogod azokat venni, mint a hogy érdemlik. Helyben hagyod, hogy a társasági rend gradatiói szerint a Királyi Udvarnál a pompa etiquettes illendő, a buta közönségre nézve szükséges, de te a királyban s hozzátartozóiban egyedül az embert vizsgálód elgondolván, hogy karaktere milyen befolyásával lesz s van millióira. Haza törvénye mellett hallhatsz fontos hivatalokban lévőknek vagy az emberi egész társasági politikai organisátióját vizsgálónak nagyon szükséges az Udvar külső fényéhez szoktatni szemeit, hogy a megkívántató középszert kaphassa ki szántra. Repkedő ifjúk, kik csalent el fog az a fény szédíteni, de az aki igazán férfi ifjú lobbe szerint marad hűségese Királyához s el nem feledi, hogy a mellett a Nagy Szép Egésznek egyenes igazságos embere maradjon.

Junius 5. Színjátszónál nem kell ismerni Theatrumon kívül vagy szerepeznek kell belé lenni, hogy a játék illusióját benn magunk fenn maradjon. Ha hideg szemmel nézzük, esünkbe jut orgyájának festése, szép mondásainak ellenkező élete s oda minden benső részvételünk. Hánnyféle nem vált más tekintetek előtt, midőn elvkép külön rakjuk voltaképen lévő legkisebb részeit!

Junius 7. Némelly elmés gondolat csak akkor fejlődhetik ki belőlünk, mikor érzékli kívánságainkat pénzbe és biztokba való megédás bizonytalan kénynek szerint kielégíthetjük, némelly hasznos találmányra s akkor megszerzésre pedig csak hegyem könnyűllik élesítik az ember eszét.

Junius 9. A magyar nemzeti karakter, melly könnyűség, heves tűz, melancholiai büszkeség, minden europai nemzetekéi között legintább a franciáéval és Angolyéval egyezéssel semmiben sem folyhat vá szerencsésebben bé, mintha a Velünek tetsző magáévá büszkeségét művoltságát. De úgy hogy a magánemzeti magyar önállóságon maradjon benne a legkitetzőbb vonás.

Junius 14. A lelny szokatlanságból s félelmességből szemlélés, az ifjú özvegy szerelésből, a szokvány asszonyka akarná mutatni. Az első ingerelő amidőn zavarú mosolygásra fakadt, a harmadik gondolat sokaját vetünk.

Junius 17. A szürke fűtörésével kigyúlt külső mint olyan, mint a mesterséges melegből idejé-napja előtt megérlelt gyümölcs az üveglábban. Egyikének sincs semmiségei ize.

Junius 19. A Fejedelmek egykor dicsőségeknek tartották a tudományok, művészségek elősegítését. Mi követke ez? Felvilágosodás az Országi közönségnek s vallásra nézve. Most a nemzetek örömest exament akarnának adni s megkívánni abban a Fejedelmek atyai gondviselését. De a Fejedelmek éppen nem kívánják ezekben jó Népeiket csupán kiváltságaikat tapasztalni, mert tartanak, hogy essent discipuli supra magistros. Hanem éppen tudományokat és művészségek gyakorlását tekintenek legalább annak örvendetnek, hogy sokat népek felemelkedés magokat. A magyar arra akkor kezdett volna a sor ebben jutni, midőn a többiek is már eltikkatnak a világosságban való tovább menetelről.

Junius 22. Az az üldöző dő Egoistát, ki csakhogy kívánt idejét betöltse, ellenségén bosszúját állhassa, egész Nemzetét

nek külön feunmaradását kényszerítette sőt elaljasodásbatagyi-
totta lépésével, ha lehetne fel kellene költeni halálából sírmét
megölni.

Junius 27. Nem azt mondom, hogy a nagy Úr, hanem azt,
hogy az ember, miker nagy Úrrá, az az sok pénzzel körülvé s fő-
hivatalban lévővé lesz, hideg kevély más iránt érzéketlen teremtés-
sé pokolly változni. Fel se veszi az alatta lévő sorsú szegényt,
akinek sorsán pedig néha csak egy fauával, egy kis commoditá-
sa feláldozásával nagyon segithetne.

Junius 29. Ahhoz, hogy valaki testamentumát egészséges álla-
potjában s még ollyanban, miker távol gondolhatja magát abba-
hálál, megtenni merje, rendkivül vaki bolki erő kivánatig. Mind
az tapasztalja, hogy a legokosabbaknak tartott embereg is a
legvégső pont felé hagyják sokkor olly zürzavaros rendeléseket
tenneg, mellyek élőknek nem polgál nagy bersületekre. Illyen
erős az emberben az élethez vaki ragaszkodás ösztöne, illy ca-
logató a remény, mellyel a feltörekvéssel napról-napra tovább halo-
gattatja a végheg vivő cselekedet. Ellenben ejek mellett megva-
gyon bizonyg, hogy az orvos, a kinek halála után jöttek
rendeléseiből kitetszig, hogy szerette az életet, de nyugodt re-
signatióval tudott lenni, különös tiszteletet érdemel.

Julius 1. Nem szeretem az olyan irót, aki maga hozzá elé, hogy
ő ezt alnagyt a munkát irta s rátolja az emberre annak olvasását.
Sz'nom előre, aki csak bevülotből olvassa el azt, bezony nagy
van kinezve.

Julius 2. Egy virtus többet és mondz, egy gyengeség többet
magával hemzseg puha tojkélen. Az igazmondást bátorság segiti,

ezekkel nagy lelkiösmeretlenség ölelkezik, ezt okos álallátás igazgatja,
amit mezint jó érzés dajkál. A bátortalanság mellé képesség
tekerezkedés csatlakodik s ezeket polgaiság, potomkodás nyeli-be

Julius 3. Gróf N.. megvette Hogarthnak azon érdekes rajzolat-
ját, melly által több jelenetekben egy szép leány történetét adja elé,
hogy jó tudományit be faluról nagy városba utaztatni fon, hogy
jun bordélyházba, hogy leg betegy, hogy van végképp megromlon. Gróf
N.. ezen jelenetek rajzolatját mindenfelé dicséri, melly jól van
minden fölvére, az a Hogarth genie volt! S magya a Gróf tanul-
ge e rajztatból? mert talán effele nemeny képzeli fantáziája rp-
desetdrecsy Edzül. Igen is ümgyelve eseredik, hogy valahány-
szor egy ártatlan leányt megront, annak urnáin mindég ezé-
be jut Hogarth rajza. Bersületes embernek illy munka mélly
intésül polgálna, de gróf N.. kényes érzését vég vastag hár-
tya nőtte-be.

Aug. 10. Pesten. Némelly ember csak azzal tegyi magát hi-
básá másk előtt, hogy érzéseit, gyöngeségeit, mellyek egyéb-
ként majd mindenekkel közösek, igen nagy mileszi vüsséggel mond-
jaki. A kik hallják vagy szavazabbak, minthogy tisztasági kény-
nyü kebelével kifogyseznek dolgaikat, vagy gazabbak, mint-
sem azt mondanák, hogy ez s amaz bennek és megvan, — nem
kárhoztatják a kedves gondatlansággal nyiltszivüleg hozzállót,
ámbár ők nyakig ülnek a hibákban, s ki gyóz? — Ők!

Aug. 12. Mig az ifju ember még czimél, gondolkodik, hogy a
leányt, kit elakarna venni, mikép tartsa-el, mikép elégitse ki
commoditásait, addig ha szerelmes és nem egészen szerelmes,
ha pedig azoknak megfontolásán már túl-repedes, akkor szerelme miatt

Aug. 13. A józan ész nincsenek határaiban vagyon a balandokkal, de ily csata közül nyolcat alig találni, minden ezek mennek meg.

Aug. 24. Szép, nagyra szerentő és boldogitó érzés a szerelem, de a legkülönbb érzésü embernek is szerelmes, az az Istenségokkal társalkodni oldala olyan mint a fényes Napnak ura fele, melly fogyatkozás ~~[illegible]~~ tünnik.

Aug. 25. Mikor Királyt coronistorálták választanak, csak a magát hasznokra terjedő feltételekkel, miker már megkoronáztál, csak a magát hasznokért hizelkedtek neki.

Aug. 26. Az egyiptusi éjjeli rendjeiről megnyokeik vagy még alkolyjukban vagy azokból kilépések után egymás között próbálni, hogy mellyikben kapkatnak-ki. Oda vagy te, aki a pajkoskodás együtt nem győzöd, a ciniltalan faggatódzkra elmés feleleteket nem adsz, feljül kerülnöd rajtad az ügyesebbek s bénégedidőfelig kacikáni fognak veled.

Szelid jó emberek vagynak olly felolvadott szemjellantásu e szemjellantatiaju tót örzi, mellyekben feleste nagyon fáj neki, hogy ő ót nem ugy szeretheti, a mint lelkiismerete kényessége megelégedhetnéz: ekkor örömest, igen örömest szeretné egyszerre eltörlent életéből azon szeretető emlékezetet, de ah-la ott megvagyon már s belülünő árnyéka kiolthatatlan.

Nem annyira érdemed segiti elémenetedet a világban, mint az hogy milyen vagy s befolyásu pártfogójed vagynak.

Légy közönséges ember, legyen Herczegi, grófi pártfogód buta, de ha pártfogód, elül lépsz, mert a kiktül függ dolgod, alattvalói kénzteles engedelemben vagynak a buta pártfogókkal s gyakor kellemetlenül tanitják azokat, a kiket egyébaránt csak ugyasaik ajánlhatnak velek.

Szeptember 15-én. Bécsben. Magyar országot egy nagy megvégzett bal vélekedés sül lehet mondani bolondság enfiniálta-el tudni-illik: Ha valaki a magyar nyelvben magyar létére és hibátlan ir, hibátlan beszél, könnyen elünik neki, ha a Német franczia nyelvben nem úgy fejezheti kiugát mint a hogy a tiszta Német tiszta franczia nyelv kivánja, fel sem vétetik, de ejtés virgáj atlanságból a deákban syntaxis ellen való hibát, a harmadik Vármegyében is hire lesz, ne tudd a hazában virágzó elmúlt dolgokat, megvetéssel fognak rólad szólani. Tamen iste homo nec latine scit. mondják sejen még az illemnyok ez megütközhetnek.

Sept. 18. Szuda ci Era sokat tökélletesen győzni. Orator! ha akarod, hogy a gyülekezet, a melly elött beszélsz, egészen a te részedre hajoljon, erőt az az a dolgot feneketből kiemelő s lelkesen kifejezett argumentumokat használni, szudával az az gratziákat kimagyarázó szakkal ejtsed zengő szavaidat, s a veled ellenkező okost elakaszd, a közepén éles részedre vonsad, a Népet-leverod.

Sept. 20. Porkodabrinszky úr, neve végzetére nézve lengyel vagy tót, birtokára s törvényére nézve Magyar, nyelvek tekintve pedig német, indulatjait tapasztalva baromi, lelkére nézve—semmi.

Sept. 21. A magyar Dynastiák közönségesen nevet semmivel sem érdemlik a Magyarnak tudomány s müvészség ei mes-

tereszbeli kifejlődését. Ha véletlenül magára fölemeli magát egy egy jó fő s más nemzetség és megismerik érdemét, akkor mintha akarnák magokat ahhoz a nemzethez utalni, melynek ez a Genie örvendésére él.

September 23. Ha bolond ~~hogy~~ mondja-meg az Igazat kaczagjunk s dicsőítjük azt a mit mond; ha erről tanúit emberétől hallgatjuk, ezt üzsbe vennük s versedelmes nyughatatlan fűnek küldjük.

Olvasmányok: Encomium Moriae sive Des. Erasmi Roterdamus Declamatio cu laudem Stultitiae per 1514. Lugd. Batav. 1617. p. 36. 50. Justi Lipsii Satyra Menippaea. Somnium pag. 136. Les Cabinets et les Peuples depuis 1815 – 1822. par M. Bignon à Paris 1823. pag. 22. 214.

Október 5. A késéb kifejlő nemzet Literaturájának két felében kell keresni dicsőségét. Először hogy a vangra kapott nyelvek remekeit volkon-lelkü fordításokban elemészthessa; másodszor eredeti munkákkal vivja magát más Eredetiek sorába. A helyes fordítások azon tuzet-emberekket győzi meg, a kik annyira belé bolondultak egy egy külföldi virágzó nyelvbe, hogy a magokénak tehetetlennek hizik kitenni annak erejét és szépségeit; az eredeti lelkes tereményeket pedig a magok fejeket fennhordozó művelt Nemzetekket kényperitik arra, hogy pálmádon is; az új kozorúk elől magokat meghajtsák, sőket ha szétütkik is, tartalmas emlerjés.

Okt. 6. Ha a Tudós, pénzzel fenkedni ezét, mélyebb általtekintésra van, hogy Igazság kimaradása dombon zaskó mellé vonhatja magát, bátrabb. Minden eladandó a világon, csak módját, emberét, summáját kell kikapni tudni, minden meg van vásárolva.

Olvasmányok: Epistolae obscurorum virorum. London, 1765. Magistri Stephani poetae Pongranensis Capriccia Matarmica, Venetiis, 1653.

Október 20. Az emberi elme örvendésére s az emberi nem hasznára nézve kár, valóban nagy kár, hogy a Genie azon órájit fülemengeinek, mellyekben a Istenek Istenek tiszta oldalát s azok igaz valóságában, s nem kicsapongó szemmel látják, ellenőrzeni kell dolgozgyuk. A Genie illyen megjelenésre olyan a többi emberek általalátásához képest, mint a ~~többi~~ nap ügyetlenül langyi midőn a felhők egyenére körülötte megrepedezik, s lang kilövelik, felfénylik a világ-ól minden. De a valóságot szerte a fénylumogyos kiadásnak szükségét, vagy legalább gyürülelheli homályt, de a benne árnyékban delelő kiegyenlet kimutatja a felvilágolás, egyenek pedig hozzá nézve kell, de a sötétes homálynak ugyan pedig pénzeit keresztül veri magát a megvirradás s itt morgolódva kél-fel a kémegyenlet-negéd. Hajdinat állítanak-Ez ellen a lélekneg szabad szgalmasai ellen-A Genie elemire nemesen zúg e felett haragjában, végre nekitörődik s halhatatra hal-ki.

Okt. 20. Sierra-vali.

Szegénylegyen az Erdem s az, ha való, mindég ex hitem stilisteni csak úgy tudtam, de ha pirulék is, ha önmagam előtt pirulék is

hetyken mutatni hatalmasságomat,
mert a kerchegéget
szeliden magas érzés, szép büszkeségü hallgatásra dadmotta bennem,
most szóllok
a világ nyüzsgéseim mosolygva, az ingység pirongéseit megactat, törvedékenységemet könnyezve, lelkem tisztaságára támaszkodva

szállok:
Erő dagadozott én bennem,
ujjat, jobbat a valtuál teremteni
vággyi melegitek
Szerencsétlen, boldogtalan a hála fellantasával
allalam azokká lételre látni!
de nem adatott kön,
mellyben kimutassam, hogy alakam mesterdott volna az, kit a bolond szeretne felülteten seg, emberlársainak agyakkra valta
lábait
Oh mennyi,
mennyi nagy észtell oszlanak el sélben!

Beszélgetés irá nem ösmeri ad allyan epithetonokat, ez vagy ama nagy tanbeli személynek, kinek munkájit ajánlja, kinél it-ott irásában fellantsa kell, a millyenteg a Személy meg nem érdemel, de ezitrán epithetonosztodai néha könyteleníség. Hanem vegye ezt az ollos maradék csak allyan társaságbeli tiszteletadásnak, mellyet hagyomnyák lenni nem akarnak vagy pedantosk, hinelenéle kiftünő s rajta pedig magunknak is kazagunk kell, hogy az emberek effele mézes fonalakkal kötögik megokat egymáshoz.

Oktober 24. Hron melegében ragadja a Művész, lantot, vérőt, ecsetet, midőn valahogy fellelkesitetven Istenek világában jár. Akkor fog ugy mint Vater fellani a föld zuborgó tallaraihoz. Hanem egyet ne felejtsen el. Fantáziája szabad, de regulázott, izlése bátor, de könyet legyen, s hogy egy délceg nemes termetü Félusi mónhoz hasonlitsam, allj kitsinultsan járjon pályáját, mint ez, mellynek minden lábadozésében erő lángik, minden szerénye meg rejtésében diszes kellem s mikor tüzet prüsköll, az beune nem fülaj vadságot mutat, hanem felbuzgatva gyönyörködtet bovallót.

Beszélő meg tenned magadat! A kiczen erölni serkentő mondást gyakorta érezed önmagadnal ugy fogja magát viselni, hogy bizonyosan mások is épen fogják ez ő megbecsülését. Ez a magában emberi ellen maradót egy egész külömbözőt is fölvehet, ha annak fogjuk mind személyenként azt regulájoznak tartjuk. Így ekkor az egész Nemzet beszélő-meg magát s törvényéig, hogy ezen ötlet már Nemzet is megbecsülje. A magyar még eddig tökéletességen vive, alig tud ügyelt a maga nemzeti nyelve mivoltáról vaja árad. Büszségére, de ennél fogva más Nemzetek is ugyan megtetőlegesen kodnak azon tekintetben felüle. Ejtsük se jut, hogy Magyar literaturára volna a föld kerekségén. Sőt a külföldön egy ember gyönyü naivon azt találá külem kérdezni, pergo deákul, mihelyt megtudta, hogy magyar vagyok: Habetis ne vos linguam gentis vestrae perpetuam? nam scriptores vestri semper latina usi sunt et vos latine loquimini.

Novemb. 2. Molière Sganerellel Medecin malgré lui-ben ezt ékelkeztem: Quels sont deux Bourreaux fous!

J. J. Rousseau mondása: J'ai quelque pressentiment que cette île (Corsica) produira un jour un homme, qui étonnera l'Europe.

Franczia euphemismusi fellabbanások: Je vous adore – Ich liebe Sie! Sie gefallen mir leidlich. Votre teint est de lys et de roses. Ihre farbe ist recht schön. Stb.

Honnan vagyon a franczainak ez a hyperbolás beszéd? A franczia meleg bérü, elevenn természetü, hirtelen gyúl egyen pompillantatban melegen fell, de mert hirtelen oda van megint tüze, maga tem akarja tovább maikép vélemi mondásait, hanem

csak a florint, a hogy allyankor a lassúbb, gondolkodó nemzet szokta volna.

Felirások: II. Trigyes mellyobrára, IV. Lajos állóképére, Mazarin bíbornokra, Dubois-ra, major rejtvényekre, szójátékra, karikaturáira, melyek mindenütt előfordulnak. (Franziaországban.)

November. 4. The Shakspeare Gallery containing a select series of Scenes and Characters accompanied by criticism and Remarks. London printed for Taylor. M. D. CC. N. CH.

N:15 Agonoz lelkiüség volleja ezt finnyáskodóné szájában azonnal oltz holott csak utálatot kell előhozniá. Azért Lady Macbeth Characterét jó vagy szembetünő jó szerencsét, szép arczu finnyáskodónak volna szükség játszodni, hogy egészen elmaradását ne tegye. A Görög és kellemes szint adott a harpyáknak.

November. 21. Ha meleg vérü emberek sok kitanúnyai valá pedáz vna emlendőnkint, hanem hajlandó Epicureus filosofiájat tartani legjobbnak, a pénzetlen lemóny idegü pedig ha egyszersmind bátorke is és vágyásai be nem lobbnak, a Stoicismust részesíti.

---

21. Mindenképpe valamelly történetiránnak hitelességét okunkat, elébb azt kell kitanulnunk, kinek volt szeretetében, vágyott-e hizelkedni, czélunk, azt megkapja-e vagy nem? Akarattal és czélzással vadászatja a legjobb énekest virágát és fonnyadóvá tette s a miatt gyakor, a ki életek nemes vérü volt is, patkónczra emberré szegődik, néha pedig az a ki megérdemlé valamiben s el nem érte gyáva, bosszúságában allyanokat fed-fel vagy emberekről, a kikkel dolga volt, mellyekre külömben szépen elcsitított volna. Nyilvánságára szeretésben élő Büródalmi Hittegyrafus munkájáról előre tudhatjuk, hogy az csak egy hrang langyon tartott czáz rabnak fürösztő medencéjája.

Novemb. 22. Johannis Secundi Opera, Parisiis, 1747. Odae IX. Regiae Pecuniae Regia. Sylvae.

Nov. 23. A virtusnak küzdő szabajtásai gyakorta könnyet csoppentenek ki éjfélenként párnájára, midőn a Hazafiság dicsőségéből!

Novemb. 29. Lásd Budai Ferencz Magyar-Ország polgári Lexiconát Czeréb László erdélyi püspökről. 116.

Az a buza családai, melynél fogva az ember örömest hajlik hinni magáról, hogy mind igaz, a mit másoknak róla jelenlétében mondanak, a magunk megnyugtatására folgálni játék! Oh ha nékünk tudnánk az együtt mulató 6-7 személy közül mindenikről, hogy a másikat külön eggyel s amaggal mikép kritizálta, mikép magyallotta, csapodusgás, pabonái elerkedés leune az ujra találkozás. De mindenki hiszen a másikra s együtt a másikat külön minden allyan gyanakvással meg tudja gyalni, hogy a 6-7 ember gyanú nélkül egészen jól mulatja magát. Együtt

---

December 4. Gyalázatos indulat az az emberi természetben, mely nélfogva egyik ember a másikat mindég maga alatt levőbé degradálni törekedik. Fogadj egy nagyot egy nagyot kaczagnod s öltözzed fel, menj vele sha tudja, hogy ke nagyobb ür vagy annál, a ki az áton velad fenkőjét pé, előre kiáltozza practendálja attól a likenülést. Nyomoni dorgálnak ostályosa az a likre kialált, de zöst kapuni nyomhatására, magában gyönyörködtetni meg azt.

Pét tekével pirította az Aristocratia sóhajig, az emberiséget, hogy egyik ember más embertársát tudni boldogjának tartotta s hogy

felzúdított lovai és kocsisa elől, feltollazva futattá. Az elől az-zal védelmezte az oktalk kevélységét a nem fél hanem egyenlőségét, hogy a Nagy Urakkal megismerjék az igazat, de nyomá-nál Nagy Ur az a kinek az Igazság megtalálhatására advan bi-londra van füzérje, a másikat azért tartja még egy nénéh gaz-dag dölyf, mert azt mondja: ez ő kenyelfutójának jobb kényere van nálal, mint akármelly más fegény emberének. Ez megleher, de mégis micsoda lélekkal tud bársonyos hintajáról, elétte futá-sában ízzadt s fiihegő embertársára villantani, a ki egyébaránt na-gál minden emberének hízni. A kit maga is annak hizatnak, az bizonyosan ajtó kenyér adást, nem kenyelfutónak fáradt.

Dece. 5. Jó ha a középrendet leső lányok a magas sorsokhoz Éppen nevelteinek előre megszokják a reájok várandó foglalatos-ságokat. A melly polgári vagy közemeki fülelelü leány Grófnak vagy Bárónak kisasszonyokkal nevekedik-fel, azokkal együtt nyújtaka fé-nyesebb környülállásaikhoz ugyedjeit, az ifjú Grófok és Bárónak a kisasszonyokhoz intézett kifuatéseikből, egy egy réat mindenkor-gára és hiszen hullani. Sah! melly tónusra emlegeti, midőn magá-hoz hasonló leányokat társaságába talál vetődni, hogy a Gróf Kisasszony Bettyvel és Tonival, ottan Ninával és Rózival milyen forsba-rázságban él, melly jól folyhat napjai. Ezekről szeret, ahová csak befűzhetik őket beszélni s így két Urfiról, a mellyikhez ők ha-misképet, kedvelt mondogatni. Gróf Kisasszony Betty, hiszen és Rózsiféj-hez ugyan, változik a környülállás, változik a polgári sorsu leány nyal való összekötetés. Nyihini kapd csanak fremesfajdalmára alig-hiszik magát a maga helyén feltalálni. Az ifjú Grófokra hiába vár, a hozzá hasonló állapotú leány legény tart tőle s a fenkapedő mulat-ságos és, mellyet nem az ő füleje erzsönyébe kenülnek, megakad-ván, a polgári Kisasszony sohajtozva kénytelen megvonulni.

Deczember 23. A tiszta lelkiismeret, milliomnál bér, a szerelem-mel és megnyugodással eltölti szív magának egy egész világ.

Deczember 24. Próbáljuk meg Székely Krónikáját s Pázmány Pé-ternek nem rég kijött leveleit olvasni s mingyárt ezek után vala-mellyek mostani külföldiskedő Írónk munkáját. A magyarnak ez az magyar fondulása kifejezve meglatja lelkületet, ezek hizonyos kod-vetlenséget gerjesztenek, mert ha erdekiek, gondolkodnunk kell, hogy veljon mit akartak mondani összevagdalt, nyaggatott, szabdalt új szavaikkal, ha fordítók, meg kell nézzünk Eredetijöket, hogy azt valjon miképp kellett volna magyarul beszélnetnek.

Decz. 28. Nem logikai, nem világos gondolkodásból homályos és zavart periodusu munka származik, a homály pedig visnata-szit s a felséges nem zavarból, hanem egyszerüségből áll.

1824.

Január 1. A versmérték magában, hossza és rövid szótagok jegye-ivel állgan csak, mint a puszta fa rámia, mellybe képet akarnak temni. Legyen az ebbe niemmű kép érzett megragadó, fantá-zást felrázó, akkor még a fa rámának elébbeni puszta és bizonyos ingert nyer. Így terjed gondolat, érzés, nagyság a verstér szárny jegyeit elevenné.

Január 10. Principes generaux des belles Lettres par M. Domairon. I. II. III. a Paris. 1815.

Január 12. Ha a genialis ember néha rest nem volna hirdetni pá-ratlan Eszmi gondolatjait mellyek néha hevenyében szerencsés-kanal szaladgálnak fejében! De az ember álkatjában it és mint egyébut, többnyire mindég extremumokban kalandoz. It hogyan? A lélek egyen-lőtlenül lát egyszer egyszer hamarjában holmit s egyszerüségből henne,

de a test súlya makacsan vesztekedik, halogat, míg utolsóra a felvilágalás ellobbant s többé semmiféle erőlködés vissza nem hozhatja.

Január 22. Mikor a paétai holmi elvégzése valamelly munkája mázolását kevélyen kiál fel ülőhelyéből, mert azt hiszi, hogy halhatatlanságát ezzel alkal a jövendőnek. A gyengéd érzésű Erkölcspedig illyenkor semmiképen sem érdekli, vallyon elkalálta-e azt, a mit olly melegen óhajtott szívéből kivenni.

Febr. 1. Nem minden historiai gyűjtő bír alkotó historiával, nem minden alkotni tudó historiai érzéssel vagyon edgy kedvenc magyar szerző után egész Bibliothekákat lapozgatása közben érezhető, hogy a gyűjtemény forrása abban foglalta nézni dicsőségét, hogy ő minél több elrejtettekkel hozott világosságra, mert ennáltfogva az alkotónak nem kell erőt azok összegyedésére vesztegetni, hanem halomra hordozhatja építő szerekkel telhet lelkes Architectusa.

Febr. 3. Kétségenkívül folgál a Magyar Nemzetségnek, hogy a különféle Házakból való királyai alatt mindég csak a legnagyobb fiúkegyben akart felülni s akkor is egyedül a haza határáig menni. Oda várja-e az ellenséget? Gyakran midőn a vitézséggel büszkélkedő Nemzet Tagjai otthon magukat előkké lennék.

Február 3. A Hengermezei Csatáról lásd = Engels Geschichte des Ungrischen Reichs. Mater Theil. Erste Abtheil. pag. 363 - 364. Erről fennáll, Litthiust. Mátyás király Aug. 18. 1479, a melly emlékezetben a hengermezei csata történt Breslauban tartott Bálozásának örömére, hanem küldötte Kinizsi Pált a Bánátba, velea maga fejedelmi seregével és addán (Elegia) egy expeditot, s Báthori Istvánt pedig épen ollyan Erdélybe küldé, akkor. A Török, Oláh országból sok segítő seregek kapott. Wladtól, Radul Draculfiától, kit előbb Oláh Vajdának tett. A Török Oláh sereg állott 43 ezer emberből, Hibéga vezér alatta 5 basa. Báthori serege balszárnyára a Szászokat állította Hedri György vezérsége alatt, a mint a Szászok magok kívánták, az első lineába, utánnok levő sorba az Oláhokat. Jobb szárnyon a Székelyeket rendelte az első lineába, utánnok a Magyar Vármegyék Nemeseit. A középpontban maga volt nehéz lovassággal, s részint a maga Banderiumával (a zászlóalji) részint a Erdélyi püspök Gerécz László[illegible]al. A sokkal több Török Seregeket kapott, Báthory ezt mind tartotta s minden katonáját megvizsgálta (mindeniknek a szent ostyát adatta) kézadással erősítvén meg, hogy parancsolatján kívül egy lépést se tegyen hátrálni.

A Török Oct. 13-án 1479 legelőször is a jobb szárnyat támadta meg. Viszonzásul bizakodtak magokat a Szászok, de mégis kétfelé válantattak s egy rész, mintegy 3000 ember a Maros ba ütközött, a más rész a hátrább álló Oláh közé vonta magát, míg azokkal együtt szélyel futhatnak. Így jártak a Székelyek s a Vármegyék Nemesei is s mind a két szárny hátra nyomatjai a középpont megé vontak magokat. Ezen középpontot akarta most a Török megbontani, s csak alig is nem, mert Báthory [illegible] minyájat elejtve kilőtték a lovat, s katonái futásnak eredtek Fejérvár felé. Hamar más lóra Báthory, kiáltja vissza a futtakat, s kerege túl vágja a legelől levő török csoportot. De ötet meg a Török két szárny fogta körül, s mái 6 lovat kapott, már második lovát a Törökök sorsától sújtatnak. Most jött Kinizsi Jaksics Demeterrel együtt. Serege közepén nehéz lovasok, két szárnyán könnyűek. Vágtatva rúgtatott Kinizsi a Törökre, kiáltozva Báthorit s hozzá nyitott útat. Báthory felelt, a mint lehetett, Kinizsi mentében után, s megverte a Törököt. Elesett 30000 török, Hibéga alig szabadult meg szép. A szakai győzedelem hírével tétetett a pápánál s minden europai kerenyén udvarnál s mindenfelől dicsőzetek hangzottak. (Litthius azt jegyzi meg, hogy Kinizsi előbb megvárta Báthory vesztését, s csak aztán segítette, hogy a győzedelem az övé lehessen.)

Február 3. Régi szokás nem csoda, hogy a bécsi német, a kiegalább a külső simulékságot megnyerte, a Magyart undorítja, midőn az utcán mindenre bámészkodva jár, midőn a Praterneál allgemeine magát otthon nem lehető tudálékos viseli. Igazán sok Magyar Nemes csak ezért tud büszkélkedni s ha másutt a nagy világban megjelenik, ott az illendő magatartáshoz sem ért!

Február 8. Mikelyt másokkal közlötted szándékodat már nem a Tiéd. Sípot adtál azzal másoknak fújására, mellyen érzéseidnek legkényesebb belsőjét és eleinte bámulatságra, a mint a magános unalatságra vagy önkénye s még egy kis gőgös elégedésére is használja. Valóban nem hallani és látni de ügyednek másravaló bízása és szerencsétlenségedre válhat.

Február 24.

Hazai ügy.

1.

Szeretem a Hazát!
Megnyugtom kedvéért fáradtságimat,
Utakhoz látnám jövő nagyságát,
Reményeket gyújtottam éjjeleim mécsét.
Mióta? Ügyem most istápoltatik,
S Hive, tőre oltárra mellé tagsíttatik.

2.

Szegény fásult Haza!
Legdicsőbb elmélkedő korszakaiban,
A milliókat más Honny büszkén jutalmaza,
Nálad üres-lirai vigasztalásunk.
Pazarlják érdemed hősi erejedet
S te önkéntes törődsz mint állatnéd tollakat.

3.

Ők megszámlálhatnak
Sietsen neki vágyva gyalázó éjjeidnek
Rontják tűnő emlékeidben gátlanak.
Fejtik tüzét lankáin elapadt nyelvednek.
Sivajdan dicsőséged partjaidnak hűlőin,
Új virágod orcáin lelkedből fejjed lantjain.

4.

Az ifjú mit nem ~~tett~~ ? Mer
Hires tettű neved szigorát érzi.
Pajzsát vergelő karja ezer Hydrát lever,
Vad hátrált tetejét porba nyomja vissza.
S még tapasztalatlan szive nyár hőjében,
Nagyra kelet napszendergő hajnalában.

5.

De mire ébred - fel!
Magát-vesztő hideg szerget vegyen ölére,
S hull a magasan-járt, vonaolt égéről,
Bús-an még a szépen elgondolt Egészre.
S a kimerülve repült s hitte hogy Nagyot tesz,
Egy kis kőbe gyönyörködő szendergő férfi lesz.

6.

El-ugyan nem gyávul,
Bizvadult nagy könyjét letörli hirnelen;
Lelke megzúzva és tőkéit pusztaság gyúl,
Lágy parazba ~~gy~~ fulni érzi hogy dicsőlen.
Olvadást csak azért engedne fájdalmi
Hogy ah! Ő ne éreje hangját Nemzetének.

7.

Meg-megtáplálgatják
Magányában régibb nélkülözött Épeit,
Mátyás fényén a Mohács Sirját hordozgatják,
Seine megint tornáz fojtott éjszaki -
Felkünyög Hazája üdvi Istenének
Adjon új kort Árpád nagy Népe nyelvének
Ne engedje ocsúdt Árpád nagy Népének.

Február 27. Különös változásokat észlek a lelki erőnek s lehangoznak az emberek között, hogy a nagyhirü Hpa i. Szegedben marad-e fölt. hagy maga után, s némely kunyhó-lakók éjjeléből palotákból kitaszitt ember válik. Ki ily tetygök-ből, hogy fürkészni kell, szerencsére ösztönszerü organumokkal kell fürkészni a nagyon veretlő lélekben. Hogy-miként formálódnak ügyatlanok agyból az organumok, ezekből, meg rejtek. Csak valakiben olyan ne találna lelkesitni az a belső mozgó tüz, a kinek ambitiója nincs nagy planumok végben vitelére.

Február 29.

Nyomoruk emberek Ti,
Istent teremtés magatokban.
S mikor jó hozzátok?
Vakmerőn rohantok mindennek.
Mikor vérzsar fejetekre
„Az Isten az Istenadta csak" zokogjátok
Mert bünhődés nagy vala!

Van Isten!
De ez nem nyavalygó csoport Istene,
Ennek, tiszta szivnek Istene ez!
Az nem formálja ezt magának
Úgy a mint akarja,
Úgy a mint a belsőd halandónak tetszik.
Ez ölökkön Egy
Változhatatlan,
Vélszakállúnak
Parancsát ki csoda nem cáfolja.
Egy ember nem Istenből meg
Ezredik pityergését nem változtathatja.

A Mikológi Kazinczy-ünnep programmja Döbrentei versével, talán a febr. 24-ével, tüzetett ki, de a hatóság beszüntette. Gr. Gyulai L. jegyzete.

Március 10. A nyelvnek eredeti karakterét, különös talajban forduláson idegen kapákra fanszgatni nem csak nem szabad, de az irói lelkiét és virágat egy rögzent ajakból kell szedegetni.

Március 11. A főiskolabeli Magyar Nagy bánnak úgy látnak a Magyar Irókkal mint a gazdag hizas emberek valamelly Lajosokkal. Meg jönnek imájkodnak velek, complimentusokat mondanak nekik, de közhelyen nem merrek kikötni mellettek. A harcolásban gondolnak, dolgoznak, valamire az irigyek, hogy küzdő hitős lélekivánkozás ajak, aki az allyan tanuló diáctársait magasabbra, s azt szándékkal arra-rádákkal ellátatni, hogy egyek a fiúnak nagy pártfogójává voltak a Mengetett elengedhetetlenségével magyarító ügynek.

Március 11. A tehetségadó javaslata csak akkor hatásut lelkünkre, mikor az jól felfogta tudta azt a környülállást, mely mint tanárnak formálta. Hogyan tanulsz-be élted, hangadó vesd meg, hogy akkor zsebkendőjét megérdemled, milyen állapotú, papar-e fürdeny-e, bivó-e, tartózkodó-e, magyarországi-e stb. S ha látod hogy valamelly uralkodó talajdonsága belefolyt gondolkozásába, tőle megtanulhatod, milyen lesz tanitása. Akkor alkalmazkodni akkor is hogy hasznod tőle csak tanulságára.

Március 12. Nem lehetne-e, nem kellene-e azt a Történetirásnak elvéhez szabott regulát a Történetirő se azt ne mutassa melyhez akkor se azt ne, mellyel Mengethez is, akármelly másirásra is, tudniillik a nyelvnek csak élésre nézve alkalmazkodni, úgy hogy annak nyelvkifejezései se lehetnek azt érezni, hogy annak nyelvek kivül más nyelvek is tud. És azt hiszem, lehet ei kell alkalmazkodni. Mikeht a mi Magyar Irójaink közt ránczot, hogy deákul vagy németül is jól tudnak, azon gondolkodnak, s beszélnek, mingyárt igaz Magyar Irálya válnak s a nyelvnek bizonyosan nem kárukra.

Márczius 13. Voss Shakspeare fordításáról ugy itéletet látsz: Hermes, oder Kritisches Lehrbuch der Literatur. Erstes Stück für 1819 - 97. l. Angolul Dodd adta ki: Beauties of Shakspeare.

Márczius 13. Gróf Dessewffy József.

Szállt a király, de nem úgy, mint balmai erdőn szállni
S a tömény tapodást rabjai még kiséri.
A Haza elcsuklott, Rád néztek. Lángba kelél te.
Sőrét a trónnak ízes pakasztja fenyed.
Zajgva folyt ajkadról a Védei heller éneje
S a Nemzet-tapodék bőre zemegve pörül.
Hörgéket ont a vapore s bálkolacsal, mely Neked úgy tem
kedes, ugy engho király öröje borgantai kiaan.
Felségest pillant nyomed erre fel és elfordulsz
A Haza bár nyomaiz, sírüregébe feléd.

Dictionnaire des Sens du Monde a l'usage de la Cour et de la Ville par un jeune hermite. Paris, 1819.

Voyage minéralogique et géologique en Hongrie pendant l'année 1819. Par F. S. Beudant. Relation historique Tom. I. II. Recherches géologique Tom. III. IV. a Paris, 1822.

Sammlung von Vorzeichnungen u. Abgüssen für die Buchdrucker-Presse zu haben bei Fr. W. Gubitz, Prof. der Holzschneidekunst an der königl. Preuss. Akademie der Künste - Berlin.

Martius 25. Közönségesen minden Magyarnak, akár férfiu akár Asszony, büszkén emlékezik ezekre, mikor a Magyar hadi szerencsét van ő, mert tudja viszségeket. Ez nemzeti vmod a Magyarban. De itt végre is van minden foliából magához való olly bizodalmának, mellyel az egész Nemzet működésre kitélen gyönyörködik. Tordaljon erő, működjék, mesterség cle, egy szóval olly az munka, a mikez ungy esz, úgy esség, találmányosság kell, már ekkor az országnak a gyakorlati részre elhallgat a Magyarban való bíztával. Miért? Vagy hiuesség valójában minden nemben emberinek vagy ha vagynak, elmerekedés maradtak, a külföldre való mohón felkapott figyelem ellen való vággyér elhomályositotta őket; de jaj annak az országnak melly nincs vitézséget mint nemzetség és tudományokbeli szorgalmat egyszerüen nem munkathat.

Martius 27. Mit gondolok a publicum itéletéről? ezt vethetjük nemelly, s elnézzük magát és szerencsétlenségekre vetemedik. Van példa rá, hogy a publicum elismert nehány nagy embert, de a csak akkor szokott tisztelni, mikor vagy az ő munkája vagy bizonyos gondolkodási módja által azok előtt lépnek a kik előtt közönségesen feltett időjárókon s épen ezt alkalmatossági szegénységi magokra hamisan, emellé fogva bódolmozgerőt és csalfaságot magokra a említett mondással. De a beszélgetés tárgyázása mindenkor ~~magyar~~ úgy van azon egy, akár világos az idő kelte akár ostoba, s arra nézve valóban nagyon sokszor kellgondolni a publicum itéletével, mert annak általlátására kü emberséges ember kinem, mindenkor elég tapasztos esze van a sokaságnak is. Az új ideát, találmányt, feltevéseket tehát appellálhat a jövendőre is, de a sir munkájában kincs- kincs a jelenvaló időt kell megismerni Birjának. A kit az gazemberség csal, ezt szintesen mentheti ki békéjű ostoba mulva is az idő változása, mosolyra nézi mindenkor hazugsággal emlitődik, míg a világ fennáll. Skizisségnek kell-e tekinteni azt a beszédtisztelgést, mellyet a jámbor ember, ölkönyvfüveskedésének kiömlésében nyer, fel se kell-e azt venni akár adja meg ezt, akár ne, vagy akár észrevehessük, hogy megbemülésből jöjj, akár gondolnod kellessék, hogy a dereg előtted csak könyörgésből görbed. Valóságos tiszta lelkü emberek sohasem tarthatják egyen mondást: vox populi vox Dei, csak olly annak ismeretek szükségből, mellyen könnyen kerestül lehetne gondani.

Április 10. Olly kar ember a ki mindég szerencsés volt, soha se fog a valóságos dolgokkal úgy feltalni a mint kell, kérdallódása könnyü és kellemes lehet, de piroder nem hagja meg. A megtörödött férfi a valóságos emberismeret ellenkezéséből fogja találni a mi tág tapasztalja meg czéljait, helyzetkerülése által nyomaléknak fogott, ez éppi a good humorát árgyában, tudja milyen kábulatnak kell lenni lelked belsejében, ha szenvedhetnéd látja.

Április 13. Némelly ifjú, csak tréfából több könnyat és szépet kell egyszerre, mindön kivánt lépésbe a boldog-könnyen-hiszés többet is belocsol, azután kapsit üz belülök. Némelly leány édes pillantással, fegyelem mutatással s kéz értelmü magaviselettel nem csak egy ifjúnak nyujt remények s utolsóra mégis egészen máshoz megyen férjhez. Mind a kettő vesz kötélen és belső validságban. Megvizsgálnak engedtek, elgyakadnának azon vékony fonalnál, mellyet úgy látszik a természet határpontok Elfegyzésére nyult gondosan, s vége van az egyenes jó indulatnak, mert azt itt és amott elmulasztott részvétből ujjá alkotni nem lehet. Így mikja egyik fél a másikat, és azalatt látja melegével az érzést, s gyakorta az illy csapodárkodások tapasztalása miatt nem hiszen többé olly annyira se férjét nép egyhárnak, mint elsőnte, midőn még se nem csalt se nem csalódott.

Április 16. A költőnek vonzóerőn elő fordult szebb szebb hebe gyakorta nagy munkájába, mikor mint ellenszerkezetére is kerül, ámbár úgy látszhatik minthe csak könnyen lehellne valami elé s mi ajándékul? Egy hamar elablenő dicsőretenke. Ah! melly nép, mi által fel az érzőtől elvonúl, de egyikre se jut eszébe, hogy mikor, ámbár némelly nehéz kötéssége volna reá, gondolkodnának.

Majus 1. A Magyarnak most két féle nyelvbeli nyója van. Egyik deákkal némettel s még francziával és olaszt, a másik tiszta. Egyik festi a Magyar pusztákon s pakkon életében, mellyet felrántva, se ide se oda nem tartozik, a másik akkor emlékezteti, midőn nemzeti büszkeségét ölt hániképp [illegible] arra, hogy minek Ellene lennie.

Május 5. Érzem a kedvetlen érzés harangos csapását, sóhajtani is a miatt némelly magános órák hosszában s mások iránt még is vigkedvvel lenni, az emberi dolgokat csendesen venni meg szemügyre s belé nem folyatni az azok felöl való ítélettételbe bizonyos szomorú bolyongodást; hogy a gazság és tudatlanság néha jobban boldogulnak a tiszta lelkü elnél, továbbá el nem térni el nem vezetendő sőt folyvást látszatban is hiven munkálódni magért a hálátlan közönségért is, ez volna az igaz praxisbeli bölcsesség s ennek végkey vivője a bölcs, nem a ki hangoztalan meta-fyzikai nékung pálkahibát pirongat s kajgásra bogokat két vagy az erre horkolt bogok feloldozgatásával foglalatoskodik.

Május 10. Collection des Constitutions, Chartes et lois fondamentales des peuples de l'Europe et de deux Amériques. (I. I. II. III. IV. V.) par M. M. P. H Dufau, J. B. Duvergier et J. Guadet. IV-ben magyar.

Május 12. A kereskedő (coquette) Asszony egyik imádójába se szerelmes s még se tetszik neki, ha valamellyik imádója az öjelentésében másba kap.

A mellyik Nemzetből Nemes, Pap, Katona, kereskedő, mesterember parasztnak az utolsó kályhafütőig nem magából tolik ki, annál a hazai iparnak, mesterségnek és találmány soha se lesz egészen hendeli s bevett is az élet s egyéb emberi ügyeknek minthajnak nem annyira ügyeiből fejlődnek ki.

Hogy tetszett a virágzó szép hajadon, hogy tetszik egy szelid ábrázatú [illegible] anya fürge gyermekei eleven körében, hogy tetszik az a szép nagyon, a ki szelíden nekiszerdült jóforma leánykának derekába fűzi a magzót, azzal a bizalom végig szól s körülkalandoz tekintetével, hogy kiáld mind a kettejének napról napra élelmet?! Melly különbözés!

Pesten - Május 27. Ha Pest és Buda, Pozsony és Wacz, Sopron és Temesvár, Arad és Szeged, Debreczen és Miskolcz, Debreczen és Nagy-Várad, Miskolcz és Eperjes, Brassó és Nagy-Szeben, Wenyed és Gy. Fehérvár, Győr és Szabadka, Szigetvár és Dévai, Beszterczebánya és Lugos, Butyin és Horka, Hódmezővásárhely és Baja, így lehet városait is, nagyobb és kisebb helységeit, magokat mind magyarok-nak vallanák, számát és Zágrábot sem kifeledve, be jó ország volna akkor Magyarország, akkor hirmagyal elmondhatnál: Extra Hungariam non est vita, si est vita, non est ita. A Magyar ország hagyjákban szeretelni és halni, nem így mint a német, ki azt tartja: ubi bene, ibi patria. (Így egészíteni ki, mit Döbrentei emlí kezdett és félbenhagyott; jegyzi meg gr. Gyulai Lajos.)

Julius 2. Siara vali. (Junius 29. Vácz-rédnél.)

Óhajtottam, hogy minden jó magyar lelkünek szeretne eddig kijönni, egyszer is társaságunkban, ha barátokat hevem, nem pirulna, megértette itt, engedjen meg.

Julius 3. A hiúnyos külső Publicumra elébe lépésében.

Kifogta kebelem édes árjait,
Előttem áll már szikla fedve adal,
De mit tegyek most, hogyha merjem-é
Izgatóre hagyni jók s bukák előtt,
Vagy jobb szivárványkint engedjem el.
Dicsőrétét és lelkemi nem tudja,
Utálom a kis fényét könyörgi,
Azonban fáj, ha vad fül s durva szív
A báj műcére pattkával tapod.

Genius.

Így félni mint te nép lelkét ugyakott,
De kell-e túl mérsékletes tűrengenél.
Tűkétkével önmagára és
Tőlemet mind, a ki mást bírál.

Julius 8. A Hazáért! mindent a Hazáért! Ezt kiáltja nagy felhuzdulással a nebbelliü. A Haza alatt azt érti, hogy azon ország, melynek születési után törvényei szerint valósággal tagja, tudományos, müvészi, s minden politikai tekintetben növekedjék, gyarapodjanak valamely valamely dicső kivében mindenütt segíteni, legyőbb tulajdonságai emlegetve, tudva, mindőn így a közös minden hagyományos nélkül tömlik el vágya, egyes tulajdonai rejtve sedése látszik. De mivel éppen ezért keresztekben van meg, mint nem, hogy ösztönüléseket való meghangolásokra is való. Elhangzásban vátiemeg, ha bevülete s dicsőségre vágyását ellen dő határ kiszt tudja igazgatni s ha kevesed magával maradna is néha, mégis a tiszta igyekezettel tart, vagy fentelenül küzdeni fordít.

Julius 20. Kazinczynak Sallustiushoz irt előbeszédében, fennrepedő lélek, nyelvbeli minden féle kímeg festéseket kitapsi türelemmel ízet látszik. Nemes tüzü küzdést mutat. Ezzé nyelve korlátozásától törné fogatná, hogy a Tisztát, Erőlet s Kellemest hozzabelé. De, ha palast volna e kaszabitással elni, olyannak ácsem kezében a nyelvet, mint azon délegy mérlegek, mellyes parisából hámba fognak. Ezzel cregyek vele bánójával e különemü mód, hogy jól megülő Uraink palástom való kardozására van e rakáll, s mivel ki akarják venni természetéből, össze meg össze fogga-ja felleü, hámjait s az elébb csinosan fedett lábak most fordán járnak.

Julius 24. Jakob. Tollii Epistolae Itinerariae cura et studio Chr. Henrici. Amstell. 1700.

Dondini Selecta heroum Spectacula, Monachii 1697. Contenet Spectac. VI. Scanderbegi Monomachiam Albae Graecae certamen Spect. XII. In obsidione Agriensis facinus.

Jegyzem. Ezeket Zlinkához és Zsinglehez.

Julius 26. L. Cornidet Vindiciae Hungariae pag. 216. Budae 1802. in 4-to. Solemne erat ... III. Andreas donationibus Burundi mortem et - ejus cultatorat fidei.

Julius 28. A hengermezei csatát ércsecsétől jaculatorok, Joannes Dithmarus cuguit Episcopus Verdensis in Misnia suis in Bauficium notis de pugna Bathoriana et Rinesei cum Turcis illacta: Haec omnia nostri Transylvani fidelissimi in taberniis longe aliter et verius decantant.

Julius 30. Eredeti! eredetik! Ezt óhajtják az előrelátók Házaikban. Nem helytelenül, mert akármely nyelvben fökép eredeti munkák által nyer felsőbb ingert. A fordító csak atthoz ád világot s különösen a mienk egyenes kerekny körben mozdik ki, ha olyan nyelvből fordít, mely közöttünk nagyon el van terjedve. A'eredeti atthan és a külföldön szerez hírnevet Nemzetnek saját művelt ségének. Annak idegen művelt-é, zett saját művelt ségének. Annak idegen művelt-é, hajlandó termésére hely- fogadni, hajlandó termésére helyhajlandó hátramaradást pótol, ez hazai termésére helyhajlandó hátramaradást pótol, ez hazai termésére helyhajlandó hátramaradást pótol, ez hazai

ha érzi a dolgokhoz, de az emberekhez mindenféle oktalansággal él-
mét hamar kitudja kapni a társalkodás módját, s midőn szimulván
akkor elsírta elejtegeti a ceremonia az együtt létel legyen, hogy
de a legédest vagy maga vizi okot találjon, vagy ha más legyen, ő
feltogja s az engelgyből, lehá legyen hogy lásszólt olyan beszéll.
Ezekedik ki, akit az ész beszülni tudi most megkattzetne fec-
rez, akit a közelb tulajdonsága legalább azért emlit dicséret-
tel, mert ő is tudja magát vele mulatni.

Martius 19. Der Nibelungen Lied. Durch Fr. H. von der Hagen, Berlin, 1810. Das Lied Nibelungen von J. von Hinsberg. München 1812.

Martius 23. Magyka külső és prózaikusz.

Martius 29. Meg kell azt vallani, hogy a ostrománban, kilengelvünket külföldi Epicyclekkel s erőltetett paradoxal tőzelledéseg elbölcsi, zakkal több ész, könyvség van, mint Ellenzéjében. Jó izlésel, nemes könnyedséggel s tiszta őri nyelvel vagy csak olyan újdonsokkal ezni, mellyek nem fogják erőt nyelvünknek, – ez a mód elegháználatosabb.

Április 7. Pozsonyban a Királylakom mellett álló magyar táblát felírá meghosszabbítják és kijavítják „velekösse" – végül megjegyzi, hogy jó volna, ha ez utcák neveit legelül magyarul volnának felírva, mint Pesten. Lásza a külföldi mondjárt Pozsonyban, hogy Magyar földre lépett.

Április 10. Egy nagy kérdés van a Magyar Publicistáknál, nem okosság megfontolni a több europai Országok politikai vélemenyét s nem kötél azokhoz Austria állapotját, nem veszélyes, hogy ennek activitása nekünk mennyi passivitást okoz.

Itthon a magyar fenyen hiz magáról, hogy ő még birtonálló Nemzet, hogy kiraly azt bizaban lakik. Bezben Magyarország a durva

Schuster is provinciának tartja s bizony tal épen nem tudjá nagy Nemzetről, hogy a Magyar csak Austriában nézve is külön ország, annál inkább külön diplomatikus Test volna.

Egy Rózs, ha a leány virág élemségét
Gratiák ajkárul példát kedvességét
Szebeléd, mellyet gyujt száz szerelem.
Nemes pirumeli s angyali érzelem,
Rokonfele ennek mennyünben örül
Szivedet csillapitó szerencséje kivül.
De jaj! ha ingyére feled önkedvében
Erzelemül hallá kereső szerében,
Mert óh, mennyi vész el elenyész kecsébül
Ha nincs társ, akinek lágy szivébül,
Midőn a lélekneg, ha fellegy egéle
Éden találkozás nem repül elébe.

Boldog ki Téged ért!
Kinek édes sohajt s megnyugvást kebeled,
Hozzá élet él az
S Elyzium vilgyén mulatozik veled.
Lelkem Téged képzett
S felkaczlocsi csókte tükröd el szivemet
Egészem Testvére
Téty boldoggá engem, válamál engemet.

Pozsonyban – Október 5. Sok nagy Urat másképpen karakterizálunk szeléd s a messzeremberek, a kikkel dolgoztat, mint a millyennek akkor tartja őtet a világ, midőn hat lovas hintajában pompában repül vagy egyenes idvezlet" kihirdettségeknek felelésül édes javakat hullogat.

Október 7. Micsi szenvedés a Türelem? Hogy azt a mire sok ember az igyekszik, egyenes és erkölcsi ösvénynél fogva nem erőszig

Nötelenség fenint vehesse véghez. Ha tehát a Magyar Dynastiát önönségtelen nem a hazában költik el pénzeket, a honnan a melyeket ~~pénzek~~ fölhje úgy adja azt nekik, a mint hazai fultait kiszabják, azt a beruházottak megkivánták, azt a közhajtait törvény útján is végheg lehet velek vitetni.

Oktober 7. Elülülöt elfogadására ~~kiküldött~~ kiküldöttség, fő szempont lészen elfogadtatni kötönös Beszédöt, Herczegnöl Királyoktól gól- ülyság-adó vagy azokhoz intézett idvezlésöket hálálkodásokkal elmaradók elhagyni végheztetni, kimaradhatatlan epithetonokkal élnek, ally hizelkedö s pontban mindlélek meggörbedésével magasaltatnak, emlékezet, hit megtisztelnek, tettei gyakran tiszteletlenek, csak önhaszonból vadászásai elámultak, hogy a valóban Nagyak a Szivadok forrása mutrául felmaradandók igaz megismerésére a nyelvben már nem is maradnak észrevételek. Az az egy szerencsés ez ügyben, hogy a titokból ezzel nem hizik el a hallgatókat. Halnak azok a nagy diszletes koporsók, ez ügyből még egyszer lemondhatnak, de közül néhány s a Publicum nem hisz nekik.

Oktober 15. A falusi bölcsészeket nemcsak emberek ha ezrendűek kenik 3000 forint fizetésre van, már magyarhazja magát, kinyilatkoztatja a városi gazdag polgár, mint csak polgár, — ez pedig pompás hajaja s hiszekegye egyes pellantasa feleji, hogy nem Nemes, darabont megyen el amaz ugyalag mellett, kinyere ülkében.

Oktober 16. Hazai Magyar grófi familia tekintetemmel feminat van — 107, báró 118. Indigena 316. Amazok lesznek együtt 225ön, indigena több tehát már 191-el.

1826.

September 22. Az Akademie Francaise 1826. Jahr Der Gesellschafter, 26 Mai, 83-ten Blatt.

1827.

Julius 1. Land: Malerische Reise auf den Waagflusse in Ungarn von L. Mednyánszky. Hunyadi György a palatinus Bátori halmegi pályáján, 1616. Pozsonban elkészt — Tömördek.

September 4. L. Blätter für literarische Unterhaltung 1826. No 127. Schlesinger megtámadá Torkel Baden, amaz azt állitá, hogy Shakespeare nem ismerte a régi nimai classicusokat, ez azt vitatja hogy Shakespeare egen jól ismeri Senecat, mert abból vallik több helyei Hamlet, Antonius és Cleopatra, Othello, Lear és Macbeth-ben.

September 7. Marci Hieronymi Vidae Ceremoniarum Albae Episcopi Pontificum Libri. 1. 1828. febr. 16. Libr. II.

Degember 6. Mercure Etranger ou Annales de la Litterature Etrangiére Nom. IV. Langue Hongroise.

1828.

Magán hangzók nélkül levő szavak a tót nyelvben: srp - sarló, sthpoulop, hrst - marokszál, prst - ujj, krw - vér, strut - barom ijhe, smrtk - fenyő, stwrt - fertály, krc - görcs, smrt - halál.

September 4. Forget me not, a Christmas and new years present for 1828. Edited by Frederic Shoberl, London. Published by Ackermann. Igen szép nyomtatvány levén in 12°. Legyebbek L. Findentől, mint Sisters Dream és the Sketch, amazt delineálta Corbould, ez Howard és metszette Davenport.

1829.

Bihari Sándor vigány magyar muzsikus született Bihnyón, Gyöngyösmegyében, 1821-ben 52 esztendőnek valotta magát.

1831.

Junius 23. Shakespeares dramatische Werke, übersetzt von Philipp Trauffmann. 1830. I. Theil. Macbeth és Lear.

Hormayr Taschenbuch für die vaterländische Geschichte, 1831. A Rauniz-ekkben.

September 6. Bajusz elég van Pesten, de Magyar nincs. A főbb magyar familiák Eorost neveé mind németekére változtatnaz - Hanis, Siepl, Tonedl, Marcsl - Ezekbe jutva egelneg hős lelkü hun Elein, mit mondasz, hogy most azoknaz unokái magok nyelvük setadják s Tonedlik, Szeppedlik és Hanzliz. Oh Nazi, Stephedl, Czenizl, Nikedl - világ!

September 6. Ha tudós, művész tesz valami botrányságot, ittasan, mondják az emberek, illyen a tudós, illyen a művész! Nem számítják fel, hogy a nem tudós, nem művész még többnyire botlott, csakhogy nem közönség előtt feltorgó személy lévén, senki se tudja meg, vagy tudomra se vegyi.

Mikor Egon ő nem közli vagy a magad elhatározásában sohase hallgasd meg a más reábeszélő tanácsát, mert ollyat tanácsol mondani, a mit vagy hiúságodnaz vagy óhajtásodnaz, de a melly épen vagyon vezethet, tekintez s fekünyebben. Tenned, a mit kedvéből talajdon megfontolásod szerint nem tettél valna. El tanálsz botlani? Akkor az a tanácslód ally szinán hüzza magát hátra, hogy elhüzz belé. Hiszen mondja, nem úgy értettem én! Heh, kapé!

A szegény sorsú Atyafi sokkal jobban eszében tartja, mert gyakran emlegeti másnaz is, hogy ennez az Urnaz milliőn ér bánjatik izbeli Atyafija, mint maga ez, ki Atyafiánál magasb sorsba emelkedett, s bár sokkal másabb örömmel lépik amaz ennek elébe, mint a milyennel ez amaz elfogadni méltóztatik.

1832.

Aug. 2. Shakespeares Schauspiele, erläutert von Franz Horn. Vier Theil. Brockhaus, 1831. Leipzig.

Aug. 10. Csak az árvatlan botát rángatja salakanálzba reményhetése, az okos vivő letőre verekedik.

1834.

Junius 1. A ki 40 esztendős korának ezt nem érezheti lelkében bebizgetatva, hogy legalább egy emberfiát vagy kenyéradó hivatalba segítette vagy nyomorúságában nehány forintjait annaz eltávozásére mingyárt odaadta, az tigris, emberi formában.

Novemb. 1. Szélely szavak - Rend - megvetés, kegyenc - bizalmaskodó, kegyelmed - megbecsülő értelemben. Ő kegyelme hivatalos polák. Dölneg - kurta hasas s gamat - mosakos s derék. - dührakétőze s bángadt, jedni - jedős.

1836.

Március 15. Ning - e már unteg elég nak-nek vagy szavaink mellett, hogy még a nők-nők nyelvében is, belizgetnének. Isamnaz helyett inkább zsarú.

Martius 10. Pétervárit leég a Lehmann-féle színház 1836 febr. 14. 300 nemzetség közül ég és vészada több kevesebb ember, Miklós cár, tüstént a tűz színhely égő emberekkel ragadozó lángok közül s rajta kívüle esett több helyen meggyúl, kínnyez a hontalan áldozatok tetthalmazánál!

Elüngelkin 3/4 rész hiúlaz, emberszáz csak egy negyed-cár, mért vagy vad tigris a tengyel nemzet között. Mért Szamyargaknaz Zordon Siberiában országaidat, kik 1825-ben szabad alkotmánytakarának. Emely milliócskádat szabad emberekké, akkor van emberség nagy szive benned. Addigi annak titkoztatása csak komédia.

Julius 13. Haragyom a magyar papokra és mindazt valláskra. Miért? Nem tudnak Ők erről eredetileg olly imádságot könyvet, mellyen minden vallású imádkozó részt kapna Egyra. Csak fordítás, csak önök fordítás, gyümölcsével tápláljak híveik egyhézi szomját. Hiszen Lapot egyszer Agyagmanlalui, hogy ... és pedig a Nagyságáról beszéltem azt fenmondani, hogy ... és pedig a Nagyságáról, a beszéltem, hogy ... azonban ő nem gróf ~~vagy~~ nem báró hanem, a midőn táblabiró vagy tekintetes beszédéről mondja el különözést rendszerint csakis egyszer említi: Előtten sokat táblabiró stb. annak előadására nekem egyen megjegyzésem ... Annyban tehát vagy hizelgés a Nagysághoz közeledni vágyás, vagy kedvetlenség, hagyományos vagy neadeletlen félőkenységből van. Hűbb barátságból helyen mindenek joga egyenlő s a legjobb neveléshez legszemélyesebb módjával lehet elmondani, minden hamis előtt egyszer előrebocsátása nélkül: Gróf vagy B. N. N. úrnak helyettem, ennyében Gróf vagy Báró N. N. úrnak előadásában régemül, közvetkező elveknél fogva, nem egyezhetem. És így már csupán a Gróf, Báró egyszer előtétel tudatja, mikénti illető az levéli megszólításban, különözésen a „méltóságos". A nemesekről jó nevelés nem sértő szavakkal, érezteti fogja, hogy a méltóságot, nagyságos bélyegek, alázatos érzelmek, bátortalkodás elhagyása, nem irigység, torpalkodás, a főlettől haragos megvetése, hanem azon tapintat, mi főérzékenység érzi az egyjogú helyzetben a szeremonia szokat. Általában fejlettebb társalgási hangulatot, egymásnak az illő szíves megadását mutatják: ha kikinek hivatala szerint főlitatnéz, kivéven már az Excellentiákat.

1839. Április 15. Midőn Vármegye Gyülésén gróf vagy báró beszédét más nemes táblabiró vagy alispánon Egyedül a tisztviselő felfogja s ellenvetéseit fejtiki, gyalázan hallatni ezt: a Méltóságos Grófnak Báró N. N. a Nagyságra az méltóztatott mondani, hogy ... és pedig a Nagyságáról, a beszéltem azt tenmondani, hogy ... azonban ő nem gróf ~~vagy~~ nem báró hanem, a midőn táblabiró vagy tekintetes beszédéről mondja el különözést rendszerint csakis egyszer említi: Előtten sokat táblabiró stb. annak előadására nekem egyen megjegyzésem ... Annyban tehát vagy hizelgés a Nagysághoz közeledni vágyás, vagy kedvetlenség, hagyományos vagy neadeletlen félőkenységből van. Hűbb barátságból helyen mindenek joga egyenlő s a legjobb neveléshez legszemélyesebb módjával lehet elmondani, minden hamis előtt egyszer előrebocsátása nélkül: Gróf vagy B. N. N. úrnak helyettem, ennyében Gróf vagy Báró N. N. úrnak előadásában régemül, közvetkező elveknél fogva, nem egyezhetem. És így már csupán a Gróf, Báró egyszer előtétel tudatja, mikénti illető az levéli megszólításban, különözésen a „méltóságos". A nemesekről jó nevelés nem sértő szavakkal, érezteti fogja, hogy a méltóságot, nagyságos bélyegek, alázatos érzelmek, bátortalkodás elhagyása, nem irigység, torpalkodás, a főlettől haragos megvetése, hanem azon tapintat, mi főérzékenységet és így az egyjogú helyzetben a szeremonia szokat. Általában fejlettebb társalgási hangulatot, egymásnak az illő szíves megadását mutatják: ha kikinek hivatala szerint főlitatnéz, kivéven már az Excellentiákat.

Julius. A harag, vérfelforrása, melly a lélek tiszta látását elhomályozza. Egy kis paroxismus, beteges. Ha kijózanodunk, kiszagjuk magunkat, hogy illyen tudtunk haragudni. Illyen látjuk ollyan pennel, millyennel barátunk szenderitek, kinek haragunkban hihuc sem akartunk.

December 17. Pesten megyei tájszavak: bepenz, napolat, fétyog, fizkli, gamó, gurabi. Szavalat egyjegyű tiket betűhez: Cs helyett 2, így cs = 2
Sz " 3 — sz = 3
Ty " 2 — ty 2.
Tehát nesszen — nezzen
anyang — azzang
hatgya — hazzu.

1837.

Január 14. A régi magyar viselet Kálmán király 70-dik évegyesiek szinmás volt.

Január 26. Latinban több fő van, melyek pluralisa van csak, singularisa nem mondatik. A magyarban egynek ellenben többes gyakran vagy. Csupán magyarul tudó magyartól sohasem hallottad mikénti a többes számban ith mondani akarást: sokan, többen, temérdek stb; így fejezetik ki az egy többje. Ezen mondás tehát egyszerűségből dolgozzatik, németes a magyarban. Értetik akkor tulajdonképpen: Venae = Adern.

1845. Januar 31. La Francez. Journal de la Monarchia au dixneuvième Siecle, 1844, Nro 76. Samedi 16 Mersban van: Bulletin bibliographique: Essai historique sur l'origine des Hongrois p. Aug. de Gerando munkája ismertetve, hol a magyar nemzetről és nagy érdekkel szól az ismertető.

Az Ifiúkről Vége.

1829.

Junius 8. Gróf Bethlen Ádámmal, Pállal, s gr. Mikes Jánossal mentem Alcsútra, Csákvárra, Lovas-Berénybe. Háltunk Székesfejérvárott - g-éi jóllakni vitya nagy estében Budára. Pesten ebéd.

Junius 14. Voltam künn gr. Dessewffy Józseffel a Császár fenrdőben, hol Marich Dávid, Szemere Pál, második felességével. Omnia mentünk a Szép juhásznéhoz. Éppen odaérkezésünkkor beszéltem, hogy a mint hallám Kazinczy Simával s Heinrichel festette magát, de egyikkel se fizetett s elment. Gróf Dessewffy alig vállánál-le, leüle egy a szabadban levő asztal mellé s ezt írá:

„Süt alakos pénzért, s a költő ingyen igyekszik
Ezt ugyan hiven példa Kazinczy Ferenc.
Mert e szegény költő mindenhol festett-képét
És festőjének zendre adósa marad.
Így ha magát pénzért a népnek Bosco mutatja,
Költőcskéit ingyen szokta mutatni magát."

Megint elmondá azon Epigrammáját és Bajzára, mellyet e hónap elején a Casinóban vele együtt ebédelvén közlött:

„Éder Epigrammát vagy lágyat Bajza nem írt még
Tompán és jegesen írt felőla sokat.

Junius 15. 16. 17. 19. 20. Reggeli órától fogva egyig Pest vármegye fenitő Törvényszéke üléseiben mint soros táblabíró voltam jelen-való-

ugyis határozásu Törvényeinek a fenyités körül nem lévén, a büntetés annál tapasztalám fájdalmasabb, szivszakgatóbb, a hogy épen a bírák annak lyan vagy ennek illyen természetűek.

Junius 21. Dél után gr. Széchenyi Istvánnal az ő zöldségének-ján a Császár Feredőben. A Gróf és három cimbere evezték. Hozatta e czélnak Angliából hozatva 2400 f. pengő. Később a hid alatt mantinét Eczettől 3 Eczetekben s alá. Előbb a Gráffal a Lóverseny és Casino ügyben dolgoztunk 1829-re, mint 18-án es délután. B. Podmaniczky József és Gr. Széchenyi István vőlt a külön-bség. Az mindenhez hajló, sima, semmi nagy tettet halála után nem hagyó, ezkomoly, enkább az ő akaratja szerint mást hajtó, s mindég nyat, magyat, hagyatot teremteni akaró.

Junius 25. Gróf Széchenyi Istvánnal és Gubernator Ürményi Fe-renczet csak hárman ebédé a Casino felső ebédlőjében. Ebéd u-tán a Casinóban hármaranak Ejjadásra arra, hogy dolgozni fogunk azon terkentével, hogy a Lóversenyen s Casinon és Akademián Ki-vül Pesten a Dunán kühid álljon és magyar Theatrum s Orgyűlés-ide a kezét mindenik, monda Gróf Széchenyi, mint a három Svájcz.

Junius 29. Rapit-Heinrichel ebéd a Város major jában s fele-ségének általam Sir-irá. Délután Gr. Dessewffy József és Gróf Széchenyi István nálam. Az elsőbb Külömösen azért, hogy Kazinczy-ra irt Epigrammját Kisfaludy Károlynak Auroráját álkaladjam. Haza indult Szentmiklósra. A Kazinczyra irt Epigramma ez:

Kazinczy Kétalyi Gáspár fordítása fenyat: A mindenkü mértékkel mérnek, olyannal mérik egyebek ki nékek és hüzebben mérik nektek, kik hallgatnak.

Csokonay dús ecsére
Himfy bájoló ölelésére
Berzsenyi mély lang tüzére
Döbrentei hév fényére
Virág s Endrődi lelkesülésére
Tollagi nagy küzdésére
Vörösmarty nagy reptére
Elmélkedő fényes szemlélésére
Egy már holtaig sok élvére
Egy professor nyüg versére
Kolompos[illegible]gére fülés
Spectabilisi mérgére
Philologusi [illegible]ére 4 dölyVem érdemlett épségére
Külföld nagy szép stylsére
Irodalmi jövő benépésére
Már porrá lett Orkuszére

Szélokadó sonettjére
Fontos-lopott tovisére
Hingalt jegenye fagy nimfére
Mikrologi szemcsésére
Minap megint életére
Memellékű genieségére
Ízjelenés ízére
Kapamálla tövisjeinére
S Adolf Bácsmegcsúfságére
Erkölcsöm, Parnasshegyére
Ha feltetszik, kidül fölre.
Mert oly nyüg ott a ponk tére
Hogy legördül majd szélére
Homan Gappa tengerére
Ki fellőtt tetejére.
Az ley Hetykeségtelki bére
Hogy Engagunk lőtésére.

Ha Regnagy mind ára ezy egyet, mondá gróf Dessewffy „ö" és egyet mind érc.

Julius 2. Gr. Széchenyi István elmene Czenkre. Nálam hagyott mindent a Casinó és Löverteny-könyvre nézve 1829-re.

Julius 15. A Csázár feredésben melly illetlen erőszakot követe el azzal, hogy Élet és Literatura Wiszlicsénak a Szontagh Gusztáv által neki adott Értekezéit, ennek hozzám érkezett levele jelenti is, Szontagh tudta s akaratja nélkül megcsonkította s ami az én mélabúlt Theoriám mellett volt, mind kihagyta. Hijálamondás valamelyikének illetlen kellett kódexnem vagy Regenynak vagy nekem, – sinkább Regenynak Eddvettem. Ez – egy Igazság? Ily argumentumon és épül e külföldiesdő nyelv vitatása.

Julius 14. Gróf Dessewffy Emilnek nálam lévében olvastam az Epigrammát.

Julius 17. Indultam éjfélkor gróf Gyulai Lajossal Erdélybe szabadsággal. Elédem Pestenden.

Julius 18. Reggel Türedre érkeztünk. Ott lelém Guzmicsokat, Vitkovicsot beteges s Szemerét. Guzmics nyájas, egyenes ember. Horatiust a mélyben, a mit ő védelmezett.

Julius 21. Somsich Pongrácz éppen Vármegye gyülését tartá. Abban jelen. Elédem maradám, mert ha elébb indulok, örök ellenségem ley. Ebéd felett ültem gr. Somsich Pongrácz és leindery László körülültünk Gr. Széchenyi Pál, Somsich József, Gr. Hunyadi Ferenc, Gr. Teleki Lajos. Hazafiui dolgokról folyt a beszéd. Ifjúságot kell jól nevelni, mondá gr. Széchenyi Pál, nagy példákat tenni elébe s erőszakot semmi se[illegible] volna jobb mint Plutarchus fordítása, a mint mondá, tegyünk fel 200 ft jutalmat, és ad 20 ft. Én sürgettem, hogy magyar férfiak életei is kellenének, leindery, Somsich mind igérték a jutalomhoz s ezt iránt a Megbízók értésbe tételét reám bízták. N. N. fiscalis az 50-60 vendég előtt ivott egészségemet s felkiáltá köszönte.

Este 11 órakor érkeztünk Szigetvárra Radarkát és Magyar Lád statiókon keresztül. A mladi vég fűzfás forspontom magyar szóhang.

Julius 19. Vitkovics Romoniai bucsúzóját elétlem. Ebéd Tahyban Guzmics tiszteletére. Délután templom, echo, jüngéz megérkezése. A Balatonon 22 minutum alatt általmentünk. Az Administratortól külön Papot küldé velünk, ha Szárszón meg akarnánk hálni. Ez a Benedictinusoknak már sok barátsággal éltem. Tovább menvezetem. Ez – egy Igazság? Ily argumentumon és épül e külföldieskedő nyelv vitatása.

gyünk éjjel es. Egykor éjfél után érkezünk Nagy-Sárra. Reggel 7 órakor Berzenczi Dánielhez 20=án.

Julius 20. Berzenczi Dánielnél. Egészségesen találtam. Vidám, tréfás, aupaház, mostes. Rajongás hamvadhatlanságáról, Szemere édes tova hajlásáról panaszai. Azt ajánlám neki, hogy adja ki maga Minden Munkáját - Estefelé 5 órakor indulok tőle, miután ajánlá prózai munkáját a Szép Mívészségek harmoniájáról Görmenel olvasám - Megérkezés este 8 órakor Kaposvárra, a hol megtudván Somssich Pongrácz Első Alispán atlétemet, másnapra reggelire ebédre hivat. Hálás Gál István táblabirónál.

1830.

Januárius 5. Mária Dorothea Fő Hg Hugonnak a Nádor feleségének Pali és Minka czímű Könyvemet Sándor fő Hg-hárára gr. Teleki Lajosné által ezen levéllel küldöttem:

Császári Királyi Fő Herczeg Asszony.

Allis Gyula Könyve ajánlását Sándor fő Hg nevére kegyesen elfogadni méltóztatván, bátorkodom ezen kezdő Könyvecskét és: Pali és Minka olvasni tanul — fő Hercegségednek alázatosan benyújtani.

Ez tulajdonképpen amannak előrénye gyanánt folgál; de miután azt írtam, még nem vala feltételem, hogy egyal kezdenem.

Több ember előtt megoctrendő Bizonyságtételnél illyen négy hevegek Abécés Könyvecskáig előttem nem. Én pereteg ugyemellé ártatlan vilégba és virágpillantani szeki Munkácskáim erdőt hazafiúi kötelességemnek és érzem, miuel a magyar gyermek józanon fejtegető siethessen nevelésére eredeti munka még alig van egy kettő. Fájdalom, ebben is kémtelen vala mind eddig elmaradni a magyar! Ez egy kis próbát tevék. A jelenkor mitsi kezdvén pályát a jobbi-jobb elméneg, diszben fog majd feltűnni nemzeti melancholon ért minden nembeli jeles munkálattal a Dicsőség. Mert a miveltség egyik nemzetől a másikhoz zarándokolta folytatni jótékony látogatását.

Ajánlom pártfogását igyekezetemnek, melly csak megkezdésénél jár az említett nagyobb gyümölcsű Vonnak, melly hódolatával vagyok Császári Királyi Fő Hercegségednek a sz. D. E.

1830.

Junius 7. Csató Pál jelenti, hogy Gr. Nákó Sándorral megegyezett. Örömre szegyem. 300 forint pengő ezen dőlent. Ez után ámyékhoz tőrjé. Este bál a Nemzeti Casinóban. Vörösmartyval beszédem. Ely munkájából példányt ajánl. Gróf Széchenyének mondom, hogy Sopron vármegye követének akarja. Nagy Pállal — kinek élesen? Nem megy, jobb ürelmi a Magyarok tálalásán. Gróf Esterházy Miháj megy, ha valaki vármegye.

Junius 13. Gróf Széchenyi Ér, hogy engedjek meg neki gondolatjaiért. Ő heves, beteg - Nagyobb tekintetből kell nézni dolgainkat. En őt még abba hagytam volna, hogy szerezzen, ha azt nem nézem - Összeülelt. Délután gr. Károlyi Györgynél ebéd - Hazatán Bártfaynál. C Julius 8-ról: Macbeth kiadás nyomtatás?

Junius 18. Gróf Széchenyi Bécsbe indul. De hogy ez csak levelezendő a Casinóban.

Junius 20. Casinóban ebéd - 48 személy, Ecseriedő. Gróf Andrássy jelen - Toast általam magyarul.

Junius 21. Pomi Thewrewk nálam Bécsivel. Bírt, hogy illjek ki S. Gróf Majláth Zárás felolvasná gőzkéjeit a Conversation Lexiconból.

22. Wagandpraxisa, hogy Széchenyit dicsőmiekelt hiradásában.

BL. TUD. AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA
SZILÁDY-HAGYATÉK

November 26. Pozsonból Bécsbe mentem. Este Duprez francziatáncsosnál, tartsa Hg. Trautmannsdorf.

— 27. Metternichnél ebéden.

— 28. Ref. Mérey-nél ebéden. Maradi Karonol Coskaynál. Megjegyzi, hogy a Pázmaneum történetét velem közlené a C. Universitásnál lévő magyar dolgokat. Csendes, humanus ember. Esterhazy-Stadt Theatrum.

— 29. A C. Bibliothekában Gevayval és Endlicherrel. Egyszer jegyzi, hogy a Conventből oda jöttekkel velem közli. Bémet, hogy a Pesti Könyvmustatékkal tiztább példányokat küldessek a C. Könyvtár számára. Stein agensnél ebéden, ott Szentgyörgyi, Helmeczy. Ez Kisfaludy Károly újság-privilegiumát akarja magának Vörösmartyval. Este a műkademiában. Rajz termények után. Magyar grenadiers mezben.

Látogatások nov. 30-án Gr. Esterházy Mihálynál, dec. 1-én gr. Széchenyi Lajosnál, dec. 2-án le Pozsonba, este gr. Teleki Józsefnél.

December 3. Nagy Pálnak általadtam a magyar politicai studomanyos újságot kitételét, Edvén reá, mivel előre fizettetni akar, hogy ne csak lizmázzanak a magyar mellett, hanem elő is segítsék. Este Somsich Miklósnál, ott Borsiczky István, mindakettő karaktere.

December 6. Gr. Károlyi György magatartása felett ülésben ugy-e, hogy Perken látnia van a Bugát választásakor. Ittis, mondám, felszegi magában, hogy gr. Széchenyi István ellenségének ellene kikél, ő elég bizony. Ez hátrahagyhatatlan volna, de az okát nem tudtam. Helmeczy utánna jött Gr. Károlyi Györgynek, lesse mit beszélt velem s Edvége.

1831.

Október 12. Gr. Teleki Sándornál meglátogatam. Ez beszélte, a Nádornéi ezt mondta gr. Széchenyi Istvánnak: Je sais, vous voulez etre roi de Hongrie, mais je voudrai pas voire sous votre sceptre. Beszélte, hogy mikor Lubersenyben a gőzhajóval az Urasságot Versegrádra mentek, C. H. mire Széchenyit ő önkénytem 1829-ben még. I — tagadta, hogy Versegrádon fényes királyi udvar lehetett volna.

Október 18. Kirándultam ezre Szirákra. Az nap délben jött be onnan a Nádorné, 17-én menvén ki. Ő ott mulatam 3½ nap, 22-én délig. Udvari pletykák. Az 50ezer # honoratium Eötvösi osztását gr. Reviczky tanácsából fogadta el. A Nádor Gróf Széchenyi Istvánt pusztapolgárnak vegyének akarta, de ezek nem fogadták el, féltek despotaságától. Gróf Teleki József városban fogva, falun a gyermekekkel játszék. Igen jól töltém időmet. Felolvastak a tagok között a műpalánk szedése végett a magyar küngueket.

Bécs, Januar 23. 1820. Gróf Teleki Sámuel ~~el~~ kancellariája: Ezmeretlenül és nagytabemüködő az Udvarnál diacrecsi intézetének és munkásságát a magyar Literaturának mivelésében. Sterjesztésében. Az Endelhben felállott magyar Társaság iránt küldött relatióját a k. Gubernium nak Sedrezi ajánlatával terjesztette az Udvari Cancellária Felséges Urának elébe, és a királyi Kegyelmes resolutió iránt sem értesítette. Ő pedig minden alkalmatosságot jó szivvel elfogadni, hogy az Ur jó igyekezetének elösegítésében, irántam tanusa által jelentett bizodalmának, a lehetőségig megfeleljen, különös tekintettel maradván az Urnak Ő. jóakaró szolgája — S. T. S.

Vége a II. Kucz.

Papir-Selecek.

A III. Kötet czímlapjára gróf Gyulai Lajos 1858. november 12-ről 13. Pesten ezt jegyzé föl:

Ezen nagybecsü papir-gyüjtemény, melyeket nékem Lelkibarátom Döbrentei Gábor ereklyéül hagyott és melyeket örökösé Döbrentei Aurelia egybegyüjtögetett, és bekötéseket, a jövendőben talán donatiónál lett, tanulmányul tartani, mert a magyarok legjobbikának sajat Egyéni vonása.

Döbrentének papirgyüjteményében egy vonás van, hogy azok egyenlő nagyságu ívek, ezt gróf Gyulai kitalálta, vélve ez által neki legkedvesebb vala tanitójának. Szerinte: „Döbrentei tiszta lelkü ember volt, és magyar, ~~lé~~ olyan, kinek nincs titkos párjai, és épen azért, hogy ügyünk tiszta lelkü, és magyar érzelmü ember volt, nem bírta eltünni az irományokat azon emberektől, mikben volt szükségi, Wesselényi, Horvát István, Vörösmarty stb." Ez egész gyüjtemény az ellenkezőről, intőleg a gyönge oldalakat tüntetni föl, mint az erényeket - gondolkozás - azokat ügyes mindenki tudja, ő pedig bizalom volna, hogy azok, kiket őszintén tartott, mint valódi tőkéseket, bátyai kodásait egy-egy megjegyzésben elégitette ki. A Döbrentei Gábor 1867-ben jött hozzám mint novellő Rozsnyay Ferenc ajánlatára, és azon idő óta egész haláláig, vele a legszorosabb barátsági viszonyban voltam, - ismertem kivülről belülről, erényeit gyengeségeit, és dicsérésére mondhatom, hogy erényei mélyen benyomást gyengeit, és fölül emelkedve, tőlük gyakran szolgálatnál, kik igazi magyart ismerni és tisztelni Európának. Döbrentei - lehet mondani - egy átlátszó ember vala, ő nem tudott szalonni, nem diplomata, nem politikus, előtted állott jó és gyenge oldalaival. - és az ügyen emberek rendszerint olyanok. Ezek megtelenségeit, az ügyetlen ügyesebb emberek fel tudják használni..." „Emlékezem, mikor gyermek, mikor mondásnak általvette, ugyanoma felelete egy-egy erkölcsi mondást feljegyzett, magyar, francia, deák és német nyelven, azt az ifjura aggatta, és ő az könyv nélkül megtanulta.

1835. május. Kifakad Helmeczy cynizmusa felett, ki jóneves érdemes vezetői volt; Döbrentei meg nagyon jellemzé a vélaneződéseket és elmúlásait.

1835. novemb. A budai tömlöczbe, mint vármegyei direktor Mérey jószágzati pályázata ját. Cs Marikus Ignáz Bolt referendarius által találtatva ő maga jegyzi föl, hogy az testvérével együtt meleg lelkü magyar.

1839. julius 25. Harmadszor hozá már ma elé B. Perlaky Mihály Excellentiás előttem: hogy II. Ferenc vallástalansága által indíttatva ez napokban egy magyar országgyülési Referensnek a bécsi hallon már átvételekről a parancsot, adjátok elő nekem azokat, mikép szeretnék rajtok orvosolnom, s bizodalmas mernem." A Referendarius ezt felelé: Fehéregy constitutionális országban mindig van szólásom, ha eltérő felfogás az előadásban, ujat lépnek, szól II. Ferenc ujabb hasonlatait egyébre terjedő. Mindig Perlaky B. Perlaky-ről, ő volt ezen Referend. Találgatni akartam. Nem mondta meg.

Julius 26. Érzékeny a különbözőre olasz és német nyelvtől, daljátéki hallásakor ~~megmozgatott~~ különbözően megmozgatott, ezen felfogásra vezet. Mikor a német componálni akart, hangkonyban elgondolja tárgyát, nagyokat lépett, komolyban mutató ujja, mozdulat fogós tenyerei, melyben rendszernek Zoll lenni. Slegl, ingerlő, Eigondolt, szabályszerű, generalbassot nem szóló". Az olasz nem feltételből akar, megfogja melodiáinak a daljátéknak, képzelme már előtt annott hevül, már ide oda szaggatva dalt fütyörész az ujjal, járkál, és muzsikája örömben örömtől zsebelőből, a lejegyzés alatt mindig zakább és zakább engerlethből, s muzsikája hízelgő, meggyadó, nem ismert érzéki kellemeket kitünöritő. A nem muzsikus ember, szeliczai hat, egy hát imádva és, mikor egyéb imádóban foglalatoskodik, egyszer csak hallani, utána dalolhatni véli.

Gr. Gyulai ferinc: Döbrentei élesztette fel Erdélyben a gazdagabb Egyház nemzetiségét, elleszve a gubernator házától, az alább említendő, mindenütt tellentélyt tudott magának forgni. 20.1.

1839, augustus 5. Ma en Bengeli nekem nem rég nyilatkozni lépett öreg főhadbiztos Wayl Armandus Pesten a hetmet jünhány esztendőkben: 1788-ban jöttem legelőször Pestre szolgálatban a törökháborúba mint soreggel. Hol most állunk, ezen hely Pestnek a Erzsébetfalai. Ezután volt, ott ezen akkor hátalmas terem állítottak fel a táborozásra. Józsi császár és Pesten lévén, elébe adatta magának az „Ujépület" tervrajzát, mutatta vele volt udvari tanácsának, s Ferdi mit mond hozzá? „Jó, felséges Uram egyébként, csak felette távol esik a városról, felelé ez." „Hm - felé II. József, ez nem hiány, legyőzik, midőn az ujépület Pest városának Egészét lesti."

L. Vasárnapi Ujság, 1858, dec. 12-ki számában: Vajda-berek, Saubenberg = vegyeshalom, Sauwinkel = Disznyos, Saukopf = Mágyás czirgé. Döbrentei emlékpohárral Zapott a bizottságtól.

1839, septemberben 3. Szemére vett Guzmicanak, hogy megváltozott ballomyhéli épületsága óta. A magán-lakás és a mellén függő arangyérem, mellyel jutalmul Bercel megmutatta.

Szeptember 4. Tacitusi tömöttséget az irásban, mit ma is Egyedül komoly magyarságu lélek, ezzében holmit visszatarni Zelel, minden Tacitusi példány nélkül fityműll nemelly olvasó. Miért? Mert e csupán nyilttat, gyermeknek és világosat Zeludel, s mitől Zeludel? mert az ő belsőjében párzatág van, nem hódoltája fenn pőzellő lélegnek. Tömöttséggel igaz, neha hizelen nem értheté-ség és jár, de a nagy tisztaság meg gyakran oly elenderscer-mely azzal előnökre feldagad. Piárad s megzűn virágos partja medrében Zeludel vizsgére. Tacitusi szellem sokat vagy érezlethet

Egészletni akar, s felkapja az édes elmaradottat, a mélyzőt, a szárnyas Egyedüli. Van Zeludel ízet, mellyel nincs párja, van lelki felpillantás, melyhez 12ő sohasem fog találtatni.

Mikor Döbrentei Tacitust magyarázta gr. Gyulai Lajosnak, ez elragadtatva kiáltott fel: nem tudja ő Tacitus vagy Agricola-e? Döbrentei igen jó tanitó volt, tanitványa minden örvendett az óráknak, megtudta Zeludeltetni legkedvesebb Eszméit a philosophiában, illetőleg a lugicában. 30.1.

Döbrentei fél Budapestet ismerte, és ötet és majd mindenki, elvezdve a főherczegtől az alsó osztálybeli mindenkit beszélgetésből, csak tudós társai társaságából ligát ellene, aki ha nem erősségből, mert szédítményből, versenyzőnek, Barátjának s Tekintetnek kedves ember volt és a magas arisztocratia termeit látogatta. Döbrenteiből hiányzott sétálva nem lehetett haladni, minden 10-ik ember ismerőse volt. Hova kis sétatéren, mely a Budai oldalon a helybeli gőz-Sör Étkezője mellett van, a régi hajóshidnak Bizárújától, gr. Gyulai Gábor partházának nevezi, most ott lakott utolsóra a Lyukházban, hol 1851. márczius 28-án pirtaj dalomban. 33-34.

Október 15. Meglátogatja miss Pardoe, anyjával, s csodálattal, hogy szobájában a Shakespeare és Byron Képeit találja: „Ah, ces sont mes compatriotes."(*) Levelezett miss Pardoe-val és Bowringgal. Társalkodott: deákul, németül, franczául, sőt olaszul, angolul és törökül is.

Döbrenteinek társalgása vonzó volt, mint gr. Teleki József, utasis társaság élvezi különösen szerette; a salonokban, hol közzött legürömestebb forgott. Gróf Teleki Blancával sokat volt együtt levelezett vele; gr. T. Blanca elfogulásakor leveleit elborzadt, szerető őt, de már akkor halott volt. 30.1.

*) S örvendetes ön mondom magamban felkiáltva: „Ti pedig a Magyarról mit sem tudtok, nem tudhattok." Horzsa pedig: Lássa kepped, a' hol Pest még hatalma sopha járja be a világot.

Október 31. Hallottam, hogy Pückler-Muskau herczeg, a Zuel Döbrentei Carl Henriette híres néhai emlékeménél találkozott, Mak Buba, 16 éves abyssiniai leány társaságában? — panaszolt a nádornál ott lakában, miért vévén el és pecsételés le minden irásait, mikor Zimonyinál átkaljon. A nádor a panaszkodó Mérey Sándorral, mondván hogy a herczeggel kémiai kell bánni, mert írói utazásaiban mindent elénd. Mint lehetne hát irásait visszaadni?! Mérey magára vállalá az elégtételt. Mérey hivatja Reselát, a Censort. Ez megjegyzi, utasításából, Pücklerhez. Hol vannak herczegségedet lopegetett irásai? Tudtára. Adjon egy ollót. "Minek?" „Csak adja ide". Resetka vesz, felmetszi a zsákot. Ez utasításom, mint Censornak, mondá, herczegségedet ellen szabadon irásaival. Pückler meg vala lepve s dicsére az austriai kormány jellemét.

1840, márczius 25. Mérey S. főjegyzőnél voltam ebéden s ott, Somogyi, emlékezami pressnél levéltárnok. Ez beszélte nekem ebéd után:

B. Orczy S. generalis, a „Költe" közös és a kúnok közöttbirtokállomány volt a fegyvernemeki puszta felett. Orczy rendelést tett, hogy ügyvitelője, emberei vennék végét s hiják őt egyenesen a határra a kúnokat. A nap eljött. Ő maga is kiment lovon. Együtt vannak, egymegnéz, s néhol megbékélnek. De egy hanczos nagyobb hely felett összeszapul. Menjenek pestre, mondja a kun helység bírája a szkáthes. Dé, sól Orczy, menjen, de mi leg a végé, kendtek láthja meg. Nekem ezen is van, pénzem is van. A kun bíró erre Orczy elébe áll. Néz. Megpödri bajuszát és szól: Méltóságos uram! Apámtól, ellen ugyanaz meg, mondás azt hallottam: A Szentséges van, pénzével nem dicsekszik. B. Orczy elnéz. Ügyvédjéhez fordul s deákul ezt mondja neki: Igazítsa el az ur a dolgot, az emberi nekem oly tanácsot adott, hogy én többé, beszélgessek, sértés nélkül vele szóban nem lehetek. S ott hagyá a bünkat.

Döbrentei, a mit hallott és látott, azt fel szokta jegyezni, de még többször jó emlékezői beszélgetéssel és előadással. Egész örömmel volt a vele való társalgást ez által, mert mindig volt mondani valója. Nagyon sokat járt, de nem haladott, mert utánutánfelen meg-megállt s tűnődésben ismerősével padba állott, miközben találkozott. Sokáig ki nem lehetett venni, beszédében félbeszakasztása; egy óra multva ez folytatta azt, visszakerülve oda, hol beszédjét elhagyta. Mikor búcsúzott és felkelt, állva sokszor órahosszat folytatta a beszédet. 48. l.

Április 17. Oppositionak lenni kell, constitutionalis országban, az folyvástabb ondulat javítást, előbbre vitelt, mint sem a kormány, mert ennek rúdkábán van lelke, tüzes nagy akaratú fejedelem; ki a király. De az oppositió tevékenységével ismerje meg mindig a koronát jogait, legyen sürü ecet, melly elazást gátol, zöldüléket, remekegyiket kezelő; legyen sohogó nyél, melly a levegő poshadást feleleveníti, de ne csapjon által viharrá, mert ez házfedeleket hányja le, termőföldet eliszaltja, ne robogjon mint egy fellázadt ár, mely gyümölcsöt, marhát, vagyont elsodor. Ellensúlyul álljon tehát a kormánghatalommal, hogy ez alávalót megvizsgálásával önkényre ne facsarhasson s emberiség szükségait meg ne verje.

Április 19. Brenner, az országgyűlés és szendrőkúti utazás írója és Hepburn, a tábornok fel látogatta meg.

Április 29. Neuber világnak egyes okadásai, mikor jeruel férjével, ha ez legnyomósabb okát adja el dé: csak, mert, azért és — s mikor a neuber még egyet mondja, tette, vélemény okául, akkor

vége, hogy vele valamire ineljen, mivel azok makacsság argumentumai.

Döbrentei jó barátságban vala Gyarmathy Sámuellel, ki Nagy-Bunon, gr. Bethlen Gergelyénél lakott, Andrásfalva szomszédságában. Artatlan, gyermekes, kedves öreg ember volt, ki a patriarchalis gyermekmalmot ereált magának és ott furulyájok sokszor bráthazizáig. Orvos volt, de nem gyakorolt, nyelvész lehetett. 54-1.

Május 2. Katholikus pappal, úgy Lapantalom, férfi Zoraházában nincs nem társalkodhatni philosophiai, s protestáns elsőségről. Szilasy János itjabb Zoránban azt irá, vallá, hogy mindenvalaki egy utra vezet, idvezit. Tegnap előtt magyon pártolá a Jezuitákat, örömet látván azon, hogy Grácban, Linzben, Galicziában már 300-an felül vagynak begint, öt, kik atiszta nézetek, Eltejlődésnek ellenségei voltak. Így Szegmüs és.

Gyarmathy minden magyar jót idegenből származtatott, így ereált a Stallból, Döbrentei Vizont est-álló = hat fejtetőnek, s a jót magyarságáért üzgött. Gyarmathyt ürmenyei Dr Ecsedi vezetik, mert forrott Ében begélni, s magát Mensa hegye vándorsának mondotta; Gyulai magát uelli ivra fiuvá Ében németnemzet ellenségének jegyzve alá; a Ledamasi Bethlen meg a-ban Ladamar papjának. Így unlatnak. Egyszer Döbrentei Gyulaival, s Bethlen Gergely Gyarmathyval Andrásfalvi mellett, az újlaki-dereknyésre felkapaszkodtak, ellenező oldal felől jövék: Döbrenteiék hamarább érkezek meg s Gyarmathy lovairól se szó szólva így köszöntötte őket:

H Helikon tetejére
Magyar Múza már lére,
Döbrenteihez csendnyére,
Hogy jöllakjék majd Gedvére.

56. 58. 60. l.

Május 8. „De mortuis nil nisi verum et justum. Tükör legyen a história népek bűnöknek, mutat erényeket mutató." Hogy a félrevezetés és rászedés elkerülhessen.

Bécsben, julius 1. III. Károly belegyezett volt Pignatelli leányba, Althanhoz, kinek rossz tüze és rossz modora volt, adta felségét, azon értelemben, hogy magát ki ne gyógyittassa, s Pignatellihez ne nyúljon, ezért a Trinyellitől elelzott Csáktornyával adományozta meg. A király a Castely III. emeletén lakott és élte Pignatellit. Trinyi Miklós, ki Zalaközemnél esett el, felségén kapta a Szentjánosi paulinusok priorját i kijelelő pásztorával lefogatta, s kihereltette.

Döbrentei Ujfalvy Sámuel barátjával ezért szakitott, mert reversalis mellett házasodott s fiát a Jezuitákhoz adta nevelőbe. Egy volt Nopsa László és, ki a balásfalvi gyülésben 1848-ban az oláh párthoz szegődött és Vasilia név alatt volt ismeretes. Döbrenteivel halála előtt két nappal szakgatva találkozott Nopsával a béchemi tér előtt és az a régi barátság fastján fogok nyujtott Döbrenteinek. Döbrentei mind két kezét hátratéve elfordult tőle. c 1810 = Steinfli és Katompli.) 68. l.

Julius 4. Légrády Imre udvari ágens bejelé ma nekem, hogy b. Fischer egri ennek több izben küldött és általa Fesleresnek segedelempénzt. Egyszer nevezetesen 1000 pengő forintot, másszor 200 darab aranyat, harmadszor megint egy summát. Miért legyen ez excellentiád? kérdé Légrády. Mitsemsse, felelé az Érzett, ne csodálkozzon, mondám, ezért hol a katholicismust elhagyottan és olly nagy álrándozottan több helyeken, a catholicismus dogmái- s püspökeinél. Bezonyosan, válaszolá az Ágens.

Julius 8. Galanthai gróf Esterházy József, m. k. udvari Referendarius, Templémi főispán azt tartotta: H melly magyarlo élvig Bécsben lakott s becsületes ember maradott, az egen becsületes ember ~~maradott~~; az már annak született j — akki pedig az alatt főbírt rontva lett, az oly rossz, hogy mindjárt azt fel lehet vizsgálat nélkül akasztani.

Julius 13. Étkezem Bégából, hemem kele az ott beléveekkel a nagyheső épületeg, annyi meg annyi műveégbaleg...

Döbrentei Gavai: utánozni, elmékelni, országlár, Zemezét = geniusjás gr. Gyulai Ferenc. 74. l.

Julius 29. Magokból merítő, akkori elmeg nikáblan Zeolyeg, elbeszélhag, mintsem antiquariusog, bibliographusog, oklevelészeg, numismaticusog. Mert ezeg tudják mit, mennyet tudnag? Hunyog nem, sajék nem, mivel alkalomnag kell bélekenül előadnunk magát, melly a beunüg lappangó ezen Zélobbanta, s akkor látjuk, miként Étit, olvasmjáit össze egymásba s belőjük meg azt a sog lelketlen szent, erkölcs, s mi a Város gyülő Zejében csak befog lalatlan dicsőnk.

Augustus 4. Mense Iunio, Julio, Agosto
Domne non te conosco.
magyarul:
Junius, Julius, Augustusban
Nem ismerlek de légy jóakkban,
Tedd ezt Istes kínapaban,
Kivévén néha másasban.

Augustus 20. A Rm Nyelvemlékek III. kötetén dolgoztomban hallom ablakom alatt a budai várból lejövő processiót, ith a hídnál lebő zállásomon s „Heilig, Heilig" hangzik fel. Be rendes, mondám, e német gyarmat még üli szent Istvén magyar királg napját. Be más szine volna ennek, ha Budapest régi magyar polgárainag maig jött ivadéka ülné. Száznám magyar öltözetben mind, a lejövőkig volna német vendégeken is, egészen magyarrá válna. S felhallom ezután a magyar ajkakról:
Ó Mária, ég nem jobb Zéz.

September 5. A magyar tudós társaság nagy-gyülésében levelező tagok választására első Sorban az Elnök: Hunyadi kivánt tehát a tek. Társaság választani egy úttal? Többen kiáltanak: Nyulgai. Döbrentei s utána meginn többen: Hatat. Bajza zemébe mordolyog Döbrenteinek, ott-ottében ülve: Hatat, mái ezt éu es pártolom. Kiáltnak: Hatat! Nyulgait! Elnök: állnag fel azok, kik hatat akarnak. Felált Döbrentei, Jankovics, Schedius, Balogh s többen. Bajza élve marad, mert Vörösmarty ur se volt föl. Döbrentei Bajzához: Miért nem álla fel Vegyed? Bajza félmegéddel: Csak, — nem volt szükség. Döbrentei: De közelegetnünk dell lenni. Bajza: kevélyen én nem tartozom Schedius szavádásai. Jankovics: De beszélnek ember megtámadjuk. Bajza elhallgat.

September 25. Légtengban. Vih keremtve van emberneg, vendjeinek azzal élére, ülő azzal egy rendben álnak, mint midőn egyéb gyülésby, vér hegetására. Sk.

September 30. Úgy haragszom magamra soEzor, mikor a lépcsőkön lejövök. Mindég akkor jut eszembe a jobb, a mit mondanom kellett volna. Lám, bolond ég, akkor jöz, mikor már nem kellez.

A megtámadó Recensnek ezen elhagyuai vannak:
1. A Censor, ha vállat vonetna mondja is = de bíz ez itt nagyon gorombán, megér csak megkagyja s kijöhet minden piszkolódás.
2. Az Ev könyvébe, tehát annak jószágára tesz egy pontba álgmatelepeit s úgy vív ott mindját edegen birtokban, mint Napoleon egyptusi stanánál versi el a burkust.
3. Okozik oly országgal kapnak a megtámadó írásom, mikor vel nézik kiáltnak utánn, mikor országy vagy zsidó talál megcsorni Censorlanc embert.
4. Ha a magán védelmező ki jól visszabaltázza a kanász megtámadót, Censor úram mái az kiáltja nagy pemülddel = De más

ez sok s oly lobbal hány ez Ecrasez, hogy még lenna szalmárisát is a vége adelcure dönti.

5. Kiskák helyett a védelmezőhaRecensenéc papokat szol, az mondják = de már ennyire ~~vigyék~~ menni nincs? hiszen nincs lett volna elhallgatni. Tehát:

Lépjd torkon a Recenz.st ezte szerben ha valahol szapod, porritsd a fallog, üstökösd meg jól, verd falba fejét, mikor jól elmikákoztatá'd, mond neki: Ha e nem elég, kapsz meg, csak kuruttyolj megint. Mert ha csalhatlan, tehider, mellg aipi, Ürmüdöm pattintható egészen halálra, ha a kullancsot elkapodhatod, ha a pattkányt fogóba felnyársalhatod, miért nem nyelvkeserithetnél egyen jót a vadiz Recenzeten, hiszen ez is bolha, tehi ingó gallérában, kullancs, patkány bőnad alatt, stallózdban.

Oktober 1. Ezembe lobban – Büffingemé szavaira – Soprun, mi" dőn ők ci járól elkoláha, ha cá ott most nector volnéc, mondam magamban, megéczdenem, hogy a Dunántulról odagyülegyő sok evangelikus gyerec, mi" egyszerre soha beleszerecc elébb szenegyházba: Jövel, szent Léleczs azután sorba kerne mindenig oszályába. A gyermek elmészébe szent=egyházban-lét, vagyó éhez, Mivel tanitás, szoncsul tapad. Ez az oka, miért legya katholikus Ez ember hajlatlanc megint ezennek, hozzá, ha bár 20-ad évében szegyta és a sze szerint: Kik megingatásiczére ömadszaz tatnaz, és a vallás valóját az elejtő elmészél ahegyatalan czeremóniákkal. De a protestáns gyerec azon jóval szatsellészt és mindig szélyenülhet tolinczné, s nem nevelnéc, mindan szépzelene, érzésre hatni nélkül, melegebb marokna férfi és öreg szóban vallástanaihoz.

A Döbrentei ztártasány tagjai voltak: Hegedüs Sámuel, egy a magyarnemében, Bucsi Emil, Farkas Sándor, az amerikai utazó, Wenczheim Miklós és rendője Patachi, Ráros és Buzna pránttál, Moldvay Dávid, Szabó Sámuel unitárius professorai, Kiskágyi Ferenc, Tázunitarius papi, Bánffy László és Bánffy Gergely, testvéreg. 30. l.

Oktober 7. A magyar olaj az austriai vaj; vagy megfordítva, de ez olaj és vaj 3ik év alatt sem elegyedik össze.

Oktober 9. Hangzor nem szapantalam, mikent nézi le az austriacus Német a Magyart, hangzor hallám Francziától, Angoltól emelik Bécsbe adott tanácsot. Ne menjetek Magyarországba, hiszen ez barbár föld! Oh, hogy ember a te Ezin Értelemségü Elmédvel, debogot fejeddel! Ez ki tehát ész a Magyar elmaradásáról? Nem Bécs-e?

Nov. 3. Igen és olyan nagyszerü mint legyen Mátyás Király szobra, szerencsétlen vagy ha ő ahhoz nem ért alárikával, hogy mindön kirfölddi, angol, német, franczia stb. lát a magyar honi fényalatta szeretik nézni, mert balgaragyal vagynak értetve, jónek és rea fültelinkenek, ez riasztó lé: Mivanda ellenfi mindig alkotó ezt a Honban! hiszen a magyar lángészneket; mikor az irigy művész Ecrasez Ecrasné rajta a kivetőt, könyteken legyen, nem találnám, sáppadásában elnémulni; mikor magyar vett ré penzt, magyet sérjen az, melegen örnaiében ei büszkét magyarulásában azon: hogy a Mennyei dicsőségét 350 elfolyt cánek szétenyészetével rhodni ostobnéz menyországlata szántja Szellet, ezt mondana vele: Nem halsz meg te, ötösországát nemzesem, ucheszem érettéd cá es. Igen, beteli legyen azon szobor, vagy hazaz vallomásszos gúnyt gerjesszen: le vele.

Nov. 4. Sokszor és szidt felkinyaszatni a horvát agyafiz, magyar mely miatt felpuszdorozodottan, hogy hiszen Zrinyi Miklós a zigeti hős sem magyar volt, hanem horvát. Pedig ez eredetileg olasz vers=sarból csak úgy lett előbb, hirnoka helyére nézve horvát, mint

azután Magyar - Sz nincs kényjáé Zápolyai János a II. Ker. birodalmat pulya király-dárból megmutottat, az arra minden nagyságtéjeit elhányt buta tömlővel leintette, nagy lelkű horvátnak, nincs nem begyeskedés Martinuzzival, a Budai I. Ferdinánd ellen török segélc alacsonyúl fáradozott.

November 12. Z és L. bevü elforduláta különböző hangzattal jegyek elé a magyarban - Loval más, lovat más, egy: nyelvel, nyílaz, szemel, szemez.

November 13. Ma reggel, midőn ablakomból kipillantéc, e látvány ságom gerjedt Budapestre. Hol, volna szeme olajosan zöld-fejér-vörösre, a hazaszeretet Istenesnéjéről. Minden hajó Pest partjáin. sirlikkal, Budáéi gabonával szeme festve, mellyek tulajdonosa paret. Egy ismalmos. Ez volna kedv ehhez már allyan, hogy a hajóáig mundjáit akkor mondaná beszéjottael, midőn pennek terhében bés festék már olajosan. Ki vidám nézet volna ez környékömről. Amerikai barna kopottság pedig ki szemem. Pest partján a Duna mellett állna egy sor pulya alakú gömbölyeg gallyal, úgy a budai parton, ally göbecsett ággal, mellyen sétálni lehetne, külön lehát széles ösvény a hajóhúzó lovak számára. De, ah, gőzösöket gabona alá ér, nem ez ollyan dolog tehát, hiszen feltűzádt. - Es Pesten jószí vizet, az Istenért! csatorna ereszse be az Illyés kutjából. Ki gyalázat, hogy eddig nincs - Buda -

November 14. A Schodelné Normájáról ezek jegyzésében elő fordulnak: zenérség, szomorú szemű Ember, szívélyesked.

Nov. 16. Mikor a pénzelen pénznek jár, akkor megy ember, akkor ereded ki éppen belőle a legkiegészítőbb ensége, fövénymentakar, fenkéjáig lesz, gonosz a persze polcsig - Helyesírási vétség.

November 20. Ma este találkozám Pesten, a Váczi utczában, Kisfaludy Károly egykori szállása alatt, mellyben meghalt, öreg ősz Pintérnével, derék magyar asszonnyal, ki a szegedi főben, Rózsa József testvére s Kisfaludy Károlynak jó barátnéja volt. „Hát, Erdélyi, megkapta-e már Sigyed 400 aforintját, Kisfaludy tömegéből?" Ha, mondá, nem-e mert sem. Szemrehányást vetett. Még akkor Ezsa tőlem e kérdést, midőn Stibort írta, hogy kiadhassa, és hogy kért, könyörgött, egyszer mondom, térdre esett előttem. Midőn ez szakácsra jött, azt mondá: No lásd, kiváltképen van már kártyára, mely nagy könyvekkel fejeltek ki. Helyesen - felelé. Hát, fiúkéz, Kisfaludy sírjára, Schedel Erdélyére helyben hagyja-e ősz emlékét, egyet: „fizessék ki szakkal az árat, testvérem adósságait, hogy a Kisfaludy-nevem becsülete legyen, az után állítsák az emlékét." Hm, hogy a nemzet üsse meg azt az emléket, vágja kőbe más alkalommal erről beszélgetni, Pintérné engem kinlódni hagyjon miatta.

Kisfaludy a Stibor előadásáról. borzas, szőke és szürke ember: murmelts? 110-1.

November 25. Pünkösd! a magyarban nincs szó mellé egészen már értelem gondolatát, mintsem a szó mirga saját erejé hozzá. Mert ez ethy és a szokás!

Mészáros, talpjaidomképpen nem azon árat-e, ki mészárszékről. Szeme még árulja van - Zobb két hús - árus, lanio, amaz calcem verdens.

Agyon ütötte - Ez már halála és gondolatú, pedig nem mindig szerencsés az agyon, agynál ütésből. Fültől ütötte, fülig ütötte, halomban hozhat halálé, még sem értünk mindig azt rajta.

Szolgáló - ancilla, leányszolgáló, pedig csak a szolgál igének részesülője, s lehetne legény is, akit folga.

December 5. Jakab István tisztnek választása. Beszéli, hogy midőn opera fordítását adák a színházban jelen volt a magyar akademiabéli ján. Ott sok tag nokott gyűlni. Sokkor mindég kívülbe járták, valtog-

tanúk a tegye ajtaját, úgy emlegeti, hogy Bajza és megszólítá Gált, mit jár emlegit. Gál felelete nagy fenjen az valon: Hugyen ma úgyis csak opera van, jobad a járás. Jakab ajtaja lőn hangos hozzájuk, azétt csak tanogata néha velük.

December 31. 13. Toray Andrásné felszólítja néhai férje, a vala főszpán élelmének megerősítésére.

Döbrentei Gábor mikor gr. Gyulai Lajos nevelését átvette, 1807 nagyon 21 éves ember vala, tanításra jeles tehetsége, de akaratlan meggyengedve, mert sokat nevelői szigorral nem tehet, ennek állítása szerint. Hazajövetelekor agyegyetlen bele, gyönge testalkatát megedzeni, együtt lovagolva elűzé nádparipáján, vagy bottyáson, attól úgyis lovakon. Tanítási módja olyan volt, hogy a kisfiú várva várta a tegnapi barátságuk mind feledésbe ment az éjfél folytán, sokszor megtalált, ő legtöbb házából vezette el. 120 l.

1841. január 2. Deák Ferenc és Csázár F. perbe kifakadt Helmeczy főszolgabírósága miatt.

Január 9. Igen nagy egyenes nyíltság rendszerint gorombasággal, durvasággal jár, egyenes alázatos szívességet ravaszkodás, álnoksággal szól. Olajtollam magam véleményében mindig: egyenességgel nyájassággal, szívességgel igazságosságot, és nagyszerű jellemeket egyenességgel nyájas, nyájassággal egyenes — Shakespeare, Cervantes: a megyamaz stb. Shajlama sok van rá, csak elűzhetővel fejtse ki. E pavek: gonosz, durva — Goethe durvaságból nem ősi pavei. De a szíma sem.

Döbrentei Gábor, mikor meghalt, Szilágyi egy nép beszédet mondott, melyet a rendőrség lekért, de ő nem adta be, mondván, hogy nem lehet azt írásba. Tőrök P. minden lekötelezői nélkül beadta, mondván, amit elmond, azt írásban és kétszeresen. 124. l.

Február 8. Testvérünk azt mondá, hogy egy plebánus azt ejté előtte Pozsony megyében: Az Úr bátyja és, látom én, sokszor társaságból plébánosokkal, hogy még catholizálni fog. Mert a plébános ezzel örömest akará katholikussá tenni.

Engem a nemzetiség hangoztetése társaságokban közelebb barátságig katholikus papokkal és; a nemzetiség pártolásban kissa erőltetés érzéssel felmagasb tiszteletre érdemes, ez nem néz vallási kitartásnak, csak a vallási istenibbsége szellemével összeköt minden egyesekkel és kebelesebb emberhez. Ezenkívül József szélesebb plébánosnak, midőn hallám ifjabb korában gondolkozásra változását, megirtam azon megütközésemet. Sugnúnak, mikor látám mikéntt veri ki belőle apáti szerencsével játszhatása, mellyet újjai vége szerete forgatni, elébb rejtve maradt vallásosságát, elszakasztám barátságomat. Vasárnapi ebédeitől elszabadoztam, mikoron egyszer ezt mondá: Te még papiszonád is lesz, úgy szeretsz beszűrőzni. „Sokszor, felelém neki, hogy nemet ne mondj ezt még egyszer." Tatay Sándornak Tövére megjövém, hogy nemetlen a vegyes házasság és tárgyába szerencsétlenséggel nem elegyedjék.

Február 18. Volt idő, melyben 4-5 magyar írói magakiszéjében alkotgatta új szót s 500 ember olvasá és 2000 barátságot elnye, ha igazán jó volt is. Most ~~hogy egy elnye lőn a magyar~~ Bemerjnyelvből lőn a magyar, társaságába is felöle szólnak. Most sapnak akármelly új szón, mert nem ezt nézé, jól van-e, hanem csak mivel kell. De jön megtanulásra ideje is és akkor a rossz elhull.

Döbrentei halála előtt többjén éljenezte gr. Gyulay Lajos előtt abbeli óhajtá, hogy a honvédek mellett Kisázsia nyugodni. Ő megmondotta értésének és akarjuk a budaörsi temetőben a honvédek mellett van eltemetve. 134. l.

Május 6. Elegiákból beli tárgy ötlik a hidra egyenlő: Hon és otthon. Hon az egész nemzeti. Otthon hűzi minden nyugtató Isten.

Az andrásfalvi zavaros pataklat Döbrentei nevezte el Zavargónak. 140-1.

Döbrenteiéknek Andrásfalván lakásukban compromittáltak egy táncot, melyet andrásfalvi Táncnak nevezték el; az mindenféle tarsaságokból egybealakított tánc volt, melyben magyar mulatságokra szolgált. Döbrentei egésszen gyermek volt közöttük, játszott, tréfált, és mégis összetört szívvel. Séta közt, emlékszem, elbeszélte Moor Károly történetét Schiller után, jó elbeszélő volt, mintha szinpadon láttam volna, az előadásra oly benyomást tett volna. Ilyenformán szeretett belőlem sokat a hazaszeretet és tollforgatást minden jó, nemes és szép lelkek iránt. 142 l.

Május 10. Summerrel társalgásom után:

Hazafi le fel Monarchiában lakó respublicai álmokkal;
Egy törökbecsülő, hon anyagiszeretet forrá.
Tágy külföldi kuéthez.

Döbrentei volt elvonásában is tanitványa első szerelmi, ő adta a 9-ik évi gyermek hozzá első levelét a Mikrosnéze: Később együtt tanultak Lovassolni Szabóhosszában Nagy Bánnon gr. Bethlen Gergelytől és még később Kolosvárra Wesselényi Miklóstól. 144. l.

Május 14. Ugy kellenek magyar! mikor felvél a Jezsuita párhán, melyben az a szerzet latin nyelven ringatta, oly sundiálva. Mikor fogadod el M-Teréziát ~~szerzetedéinek~~ szerzetedéinek mézeskedéseit arcinek nyelvéig hajlandóságot. Akkorod mar most a felébredés után saját nyelveden takarra minden nőtt, mellig kivánod birtokát, sine az ország neve. Tied sem, hacsak nem - Mikorod, hogy eprecsd, melyhez adj, magyar tilla alatt magyarul parancsárokkal nak. Sine az vezér, ho: az lehetetlen. Feleld: Mikor lehetett az állandó Szatonaság felvirágzása óta 780 évig minden magyarok az erdélyiek-Hangot találgalad: hogy Hartyán nyári magyarul vezetett sorsok tartsék meg. Lám: Bethlen generál M-Teréziával sőtkai nem tudott.

Junius 10. Hazafiúi Egyetértések, nemzetiség köztelezése felebbvalói a magasabb helyeken, vallási pártnál. Avas érdemekre becsülem-e papjai barátkozásomban. Sokszor szuszus szívdobogással égve érni a Vallási Párban, vissza adám fiúnevi barátságát. Hozzá lett volna-e jövem, hogy azzal ne a lélek szabadságát, az általános emberiséget elejem. Sokat mélkül tanultam volna-e a philosophiát, a józan okossodásra fejlett, s álhuzatos elvek ingyjait.

Junius 11. Haladottabb korunak ha egyéb lelken élve száma, megyegyen magában. Ez, a szeretett élet már szaladhatásának érzése, félelem az idegekben, mellyek által mindenségre törnek. Azért, hamar egyéb esmére lenn a lélek, s felejtésül dolgot vesz elé. De midőn, társalgásban egy megegyedi hangjai, ez, hangja hangjával, ő maga mennyi már, akkor egyetlenek magunk tovább mulatni életünk mennyiségével, s a befolyást képei hatásról szeretnek fel élőbb. Férfi te, erővel még, hogy fel évnek emlegetésével, ah mindhalj, szeretlek. Vén asszonynak való évait emlitni, kinek szívéből már szaladt a szerelem, az ő élete ...

Ki magát megöli, legtöbbnyire elmeleteg = boldog. Ez volt idő, midőn ily boldogság tisztességet elkeseredés, rendetlenségbe tétetését az egészséges, okos emberek tették. Lélektanilag Papról! Elfeledni vélnek mást oly saját életétől, halálról. De az elfeledést bünteti ő sem hagyni, mert a kit bú, idegessé gülés, vér fibe tódulata, meggyanu egyben, az megöli magát, mert beteg. Jelentsd el hát, te egészséges okos, beteg emberbarátsadat.

Jun. 12. Mikor ugyágában te magyar szenget, látni fogja belépteket a külföldit, királyod hivatalainál csak a magyar szinert, csak a magyar hangot, akkor magától fogja hinni, hogy egészséges, külső független magyar birtokságban jár, még feledésnek fogja lét, életfejű dast, magyarázhatod neki mikéne áll mégis dolga

Honod, nem fér föl fejébe s azt gondolja, hogy az austriai monarchiában a magyarnak csak úgy van külön helyhezkötöttségi rendszere, mikint a pásztnak, szőlősnek, szántónak a maga-maga alatt. Hogyan Austriának Erdélyről, Horvátországról, Lombardiáról hall. Az első általadást, közülök nem bírtak ebben a próságig elmenni sőt azt utódai, elálmodoztak. Éljen az austriai házból való magyar király – de mennyi gyönyört és élvezetet csak, és külön nemzetiségét minden e hazában.

Junius 18. Annak, hogy annyi Srb magyar egymondogerálo grammaticus van, egyéb tudomány ori irodalmi képpest, lélektani okai. Ezzel lovo lehet. A melegen szabadságba tapadó magyar tüz, melly kivételkedést a magyar névvel s mindennel rokonítani akarja, azért a Nebukodnezár = nebuzagudjon az ur. 2. hüland tudom ingadás tanulmány alapjaiba levését bizonyítása az ifjúnak előadásában. A pesti magy. k. egyetemben mechanika, hydraulika sidecartaiból tünik, melyet magyarnak és a catholicus tanintézetekben fülöp dogmák ellen philosophiai tilos, a protestánsoknál levő tanitónak szabadon gondolkodni szegénység miatt. 3. A magyar nyelvben levő nagy logikai következetesség. Ez mellett jeresztett magát nehány elmés nemelly elmét, s hazád fölig hivelt, ha az ember több nyelvet ismerő, hamar tálagtalja.

Földvári Gáborral és Fáy Andrással együtt Debrentei ebédnél ismerkedtem és vele. 166. l.

1842. Január 31. Az örök télcsmiggalom egyik ágképről másra festeng s az ujonnan fülelő mindjárt az előbbet, és a hirtelen le nem fegyzed azokat belőlük. Te jobbacskát fürkéd órákig, versza nem fogod élvenni millióból milliódat.

Mikor Patachi meghalt, Wesselényinél ment egy hizat a Kazinczyházban, hogy fia együtt legyen Debrenteinek és Szalaival; ennen dőnek lebbé lakhatott egy zón – Szigeten. Wesselényi nevelője ekkor a derék Szabó volt, de az öreg bárónál es többször ott időzött. 170. l.

Martius 9. Minden baron egy-egy külön cudalattal. Sakkoz szabhatod magadra, tudod hánynadán vagy vele.

Az emberi összeismertetés. Van benne kutyahüsége, macska örömözete, oroszlán önérzet méltósága, rókaforkadóktőgyalom és szelidsége, tigris vérengzés, lónak éjnaki nem-ismerés vevőnek bujasága, hal hallgatása, jenke szarka elevegése, fecsegése, hódi mélyi titkos thüség, bivaly asszonysága, hördöli pezderkedés, nyúli félénkség, páva hiusága, disznói mocskosság stb.

És a vad baron csak nemétől különbözést bánt, halat érve, melly kön a nagy csuka fiainyát lesi tátott szájából. Az ember megbosi megcsal, semmivé tesz embert, ennyi összetartal, megöl embert. Bűnös szép és hasonképe istenével. Mózes nemzéd vagy öslátya, ezzel csak magának hizelkedett.

Julius 9. Három akadása van a nemzetnek: csak. Hiért. Mert.

Julius 18. Parádon. Mikor a vidék keresztyénné lesz, az atyádi jeneléen értem, ha protestáns lesznek pápistává, az ellenkező, midőn pápistra vallja fel vallását protestantismussal, a pápistra előtt az katonaban értem, ellen. Tehát mindenik az egyenes útnak kezdje a magáét. Hanem a legkevélyebben mégis a pápistát, az idvontalan mondja az ő nyájára lelkészéről, az megtért. És ő ígyennek pénzt adi kiosztott oda ajánlat. Mi nemesség elly vallásbeli mely a megtérést elyédítve vette magához.

Julius 27. Parádon. A protestansból katholicismusra pénzért általmasi ember olyan mint a pénzen vett, szénán tartott barom, melyet mint élődi bőrangot kap fel vakaki s mivel birtokra

ei magára meg nem tudna élni, kitelelnek, hogy eladja, hadd mérjék ki hulsát. S csak a katholicismusra vehetjük e chrysalist, mert a protestantismus vallani akaró pajtása egy kriszálra se kap a magyar Corona alatt.

Pesti Hirlap, 1842, julius 28. 164 sz. Sinke megjelenek: Bergtengeri vereci Eckstadti formában. Döbrentei fáradhatlan munkássága [illegible] tudósitásai, ezen gyüjtemény kiadása által, mind a hallgatatlan Sülö kitételét igen megfogta, mind érdemeit szemlélni örvendett. Hagyományaki pazarinus.

December 29.

A historia minek a szegletkövét szedegeti, abból alig ugyanaz mit sem is látja. Sübrang a szegletkő elsüllyedésére, de hogy állithassa bizonyal mennyi hosszan égnyásán? Hogy valószinüleg törzsének nyelve akkor hibi csökken? Azok szeretnék magukat látni, s hozzájok csak a levegőből vehetsz, hitelűlegre.

Döbrenteire is találik Gyulai ferenc a legnagyobb magyar. Neki egyéb gondolata sem volt, mint magyar nemzetnek fölvirágzása, melyet teljes erejéből elémozditott, a legkitünőbb sikerben is. Ha például egy bolt előtt elment, hol magyar feliratot nem látott, nem restellte bemenni és kérdezni a boltost, vagy tanácsolni, hogy változtassa a czéget. 182-1.

A mint czélja az emberiség fejébe vitetik, azt belülre megint szétválni vetjük ki, sőt még azt a hibának átlátására is nemzetiekkel ellenek, mert kikell halni a bolondságtól védődarálni, s az új test valódi boldogításához megint új-új embervérnek kell. (1842.)

A 80éves gr. Batthyán Ádámné, Gyulai Karl grófnő az alsógödi fürdőben a lejei megszállott Döbrenteinek mondta: Pálatka mit akkor Döbrenteiből a nyelvet, mikor szerelmes lett. 188-1.

1843. julius 13. Mikor a pragmatica sanctio szépült 1723-ban a Magyar Nemzeti Országgyülésnek így kellett volna egyezni, Ausztriai III. Károly királyhal, mint római császárral:

1. Austriai házbeliekre császár ejtve legyen: Római császár és Magyar Király, a külföldi hatalmasságok előtt és tehát a magyar nemzet külön állása diplomatice fenforogjon.

2. Magyarország minden királyi civilis épületen, katonai intézeten csak magyar czimer és nemzeti szin legyen.

3. Magyar hadsereg külön és abból tiszt csak magyar Corona alatt tisztelet.

4. Ha a római császárnak van hadsereje, segitő külön seregével a magyar király hadra, ha a magyar királynak lenne [illegible] hadsereje, határozat tesz a római császár.

5. A magyar Kamarai tárgyak egészen külön legyenek. A magyar király pénzt adna Országgyülésnek, s a jövedelemből civilistaforint meggyen egy ötvenet a felségnek.

6. A magyar nyelv minden hivatalos ügy.

S hogy ezek nem történnek, látjuk, mennyire fejletlen volt akkor Magyarország. Az intézkedés czélt magának, hogy Magyarhon intézkedhessen. A catholicus elemes csapat önkényzatt fellé a jezsuita katalomnak elterjesztett vallás tüzével. A megyék közrendü nemessége csak passzivitást fentartásait akarta. A polkir. városokban szolgai és kapzsi pellem.

Pedig akkor az udvar mindent megigért volna, Magyarhon volt nyeresége, a nemzet koronáját örökösödni.

Azonban az kiadási pontos szükötéseiben mind megvan ettelés mostani szerkezete. Saz udvar, elöggé bensőleszálló, hitt megtartsi legyen, hogy az [illegible] elemeni akarást, ő is elébbmenve, nem akadályozza. Igy az akkori követnek jó sikere legyen.

Szeptember 25. Ma fogtam az 1843. beli Tudományos Akadémiai

Iaion egyikben i miſzép uecsei Podhradzky Józsefnél Bécskán, Bethlen Gábornak Syllákhoz! és te rablánczmalád... Hogy legazdagabbá elöttem sokszor a Jesuitákat, átalyában a catholicusokat, hogy agyoghajdan mitsoda nyomáit el a ~~Kuruczi~~ magyar hamgetségek, magoknak adandó a gyenge kirchokkal az országnagyobb részét, mik ostobaságokat vetnek, ugy vallás lehett, az emberek fejében Beizelihogy adatna akadt, mint vala Jerolimos Izabellának Mosóasszonyi, s minthogy ez nem jöhött negi, a banát bolgárt állami törzsedett rajta. Podhradzky elötten csupán adattárnok, egyéb semmi. Irélete, bátor lobbe, lelkiismerete semmi.

September 27. Vasárnap benn voltam Ujfalu korban görög és római respublicai históriákra, s nagy örömmel látja mint és felsőség, ha oskolai bizonyitványimban eminensek vagynak. De mikor után a férfi exament akarna adni a respublicai legkékből, körmére üt a monarchia: Eormány, még pedig pereg vassal.

A nagy Keringő Bajáin javával völgyét Dübrentei és tanitványa sokszor hajnalon, lóháton vagy gyalog bejárta. Javaszgal, miket a bergagk-ják, mohek a hegyet ellepik, virágozna és a fűlmiléd karban csattognak, a kirándulás ide fülötte Edues. A völgy Zaránda vezet. 200.1.

September 28. Mi a philosophia vagy bölcselet? Az el nem fogult észnek mindaddig vitt azon vizsgája, mig az Igazról, melyhez isten a lélekbe tett, mindent elvakart, mit buttaság, önhasznhaj raggantott s azon ösvényekről, melly a Szépet, mi a teremtett világot díszíti, minden a mellé hizásott csalmánytól tisztit, azon csillagi észetnek, melly az ember szivéből hangosan beszél, valon való diadalozhatásra megérdemlésre. Tehát tiszta élj, hátatlan érzet legelső mikrokozata.

December? Mach ingerült erkölcsérzelmével jövök le ujlósról, mely igen engemhez vivé feltogadást, mért lön a francziai 1789 - 1793 szörnyü forradalom, annyira vad bolgyú az úgynevezett aristocratákon. A kit épp annyi a Societé közé nem csinált, az kocsipor, az rongy ember, azt ájtó mogé kell tolni, az csak fulzani fülelett, az magat hirettella nem állithatá. Hunyi apró fabdalás, megvetés érzi, hogy utolsára az egész alávaló nép nevetben az ogész felvilló aristocratákat ülti, s forradalomkor ölé, vigyá.

Dübrentei szeretett angolsággal társalogni, erezgki, de a hosszú illemet mindég megtarsonk. Wolfsburth b. Belényi Spleny generalisával, fülelett Mocskáry-lovaival volt vidonya. Mindég akart házasodni, még 65 esztendős korában is. 208.1.

1844. febr. 8. Midőn Hölköy Sebestyén 1842-ben elöfogati utat vagyart külsőt hozzá, megértvegye egy vitelőjéről, mikből fog állani perb nemzeti alapitványa? Fogalmazgatta a Ung. T. Akademiának, az elapitási credmény 2000 forint lön.

Dübrentei meg bizza volt a fáklyaterésnél. Maros-Németiben kamitoványával együk sok fát kitettek. A Maros mellett álló hársakat, s a lumbai szerfákat is ő ültette, mely egyenesen az udvarba vezet. Ez utat gr. Gyulai halálából Gálon nyitnak nevezték. 218.

Február 28. Tegnap levelé egy látogatá budai barátom, hogy Szalay László igen megvetve mondá, midőn Berzsenyi Dániról általam megjelent. Dübrentei modorán stylusa semmit sem ér. És egen Szalay, fetelem, akkor meg minden erü képzemet hévedmagamalá, mikor 1835-ben Bécsbe magam komájá felvettem. Sajátnemüség van, igéla, tollambant. Még 1839-ben is mély tiszteletet jelentgeté. De mikor, hangor belépte utan, tudós-thársasági segédjegyzö törzkedett lenni, s Bajza pártjától remillhető azt, akkor Szemere Pálival együk Eötvös ellenem. Azóta semmi sem jó. Stolzstalan, még: Pap Gábor is mind azt hányja, hogy erdélyi

muzeumi Stylusom egyszerűbb, érzelmesebb, s megfakad, hogy ellenségeim találhatnak okot benne csinpaszkodásra, mert Papfélen most es hiszem. Csakhogy én még azt ugy és dicsőitő dalaimból nézetei nem az erős nyelvbeli-zhatúnak nézem, mert a dicsőitésnek ugy is közértheto nyelvnek kell élni, de az erőnek a magyar egyéniségét őrizi. E s tanulván tanúl, így hát é angolnál minden jobbat fogadja. Mondtam még, hogy miként a muzeumot érzem, csapodár lángu ifjú való, s naiv gyerek, akkor hát ugy önkénytelen szerencsétlenül a szót, a mint a szívbegyéből folyt lelkemen szerencsétül. Ez rendes! Hogy is találnak akkor es, ők Erdélyben ujságokat csinálnak, mint Szabó Sámuel könyvtáros prof. ur, erő. Még rendesebb, hogy most meg Szabó István, gyulai cath. pap Thierry-Augustinek barátnak magyar Stylusomat ekszegezésében, melyben az eddigi magyar irásat jellemzi. Sőtét ez ekszerezési a Bisfaludy-Társaságnál, igy közlé velem annak egyik tagja, ki részrehajlatlan akar lenni s helyem azt megmondá, sub rosa. Dr. Lányi Károly pedig a "Magyarföld egyházi történetéről" 1843-iki Koszorúnak irója azt valá előttem, hogy mindjárt elő adásához engem válaszai tekintélyül, mellett a Nyelvmívelőknek hogy adott értekezésemben leié, mert az magyar tacitus fellem. Most igaz, sok marad kellemben, mit ki nem irt, hanem kitalálhatni, pótolhatni érzékem.

Döbrentei sürgetésére gr. Gyulai Lajos Széchyhez, de csak ugyanúgy jegyzi a hozzádat mellé tennivalót" — a márvány-oszlopról kiárnyzik, mert örökösé: Antal, nem merte azt bevésetni, levén akkor Haynau az ur. 216. l.

Februari 28. Gr. Széchenyi István beszélte, hogy miként amnestiáról jövetére Romából, a hol mulatott, megérkezett, Bécsben meglátogatta azt Metternich herczeget. Ez nézi a Minerva cirkéjéből egy sort, egy jól mondhatót: „Bedeutet das den österreichischen Adler, der Euren Fahnen austrinkt."

Martius 1. Reggeli napot felhőtlenben nézni, — egész emlékezetig. Bőrét bírni, zöldében még, lábain olyan mint anyai tekintetű hajadon pűz. Szabadon egyszerűen mindenkor. Esti alkalmával a buza megdől, alkalom jőttével a hajadon sem áll egyenesen.

Döbrentei rendezen sorait Lelt. Egyszer, szokása közben, versei ez mik alul kanitzainak, azt leirva fejezni lette, — Reggeli Gábor nénnel. A fűi vizsgálatok Esztéli Lajos úr alatt. Ekkor 9-10 éves lehetett. Így kedélyeskedett. 226. l.

Döbrentei hősi-keménye „Klára Vitézsíkon", még Andrásfalvai Együttes, 1850-ben. De csak Esőben jelent meg. 228.

Április 19. Most jövök a vácbeli fegyházból, misén, melyet hivatalosan hallgattam, V. Ferdinánd király születésnapján.

A katholicus ceremoniák, oltárai ékességeivel, a papos öltözetivel, füstölővel, karbeli zenekarral, énekkórral, a phantasiát által akarja a hivőt ünnepélyesre, hogy emlékébe örömnyelvűvé.

A református egyházi tisztelet, egyszerűségében, az éhez mondott beszédek által célozza meggyőzni az értelmet, hogy ez igazságokkal vágja fel a kebelt.

Pehely a katholicus egyházból kijövő, el van ámulva, sok papjával mindent.

A református egyházból, ha lakodba lépsz, magadnak vagy elfogulva. Ünnepélyességnek folyása, a hallott gondolatoknak hangoztatása, s az épülés vészi mondhatlanságát fogadtatnak. De a hiányai elősegítő nélküli templomban hideg hagyta szívemet, hamar szárazzá lett szárazzá lett.

A szépségnek közepe pontosan fővárosban logarithmusában az

az ember egészéhez.

Ez így nem lehetne a ceremoniákból megterhelés, a sok babonai dogma ; de remélhetőbbé válnék a keresztyénségnek, az Unitárius pontra találásnál.

E közép volna legmegtámadhatatlanabb, ezen gondolkodót és napszámost egyaránt kielégítene.

A philosophus deista, azonban saját elején, kebelében érzené ennek, és erkölcsi szükségeit.

Április 20. Ezembe jutá, miként hökkentem meg gr. Széchényi István-nak elnöki beszédében, mellyel a m. akademia 1842-beli ünnepélyét megnyitá, azon, hogy a nyelv és illyr elemtársát a magyar maga körül, nyelve mellett hiábavalóságával. Mert ez nem így van:

A gróf néhány nap múlva ezt kérdé tőlem: Hogyan tetszett beszéde? Feleltem volt: Sok tetszés s talán van benne, de az, hogy magyar körökben valaha a latin pártolását, nem úgy van: az már régibb szokási elhalódás, hanem csak most tűnt fel jobban, azt kár volt épen illésiségadnak mondani, kire majd hivatkozni, hiába magyar akademia főalapítójára, elhűlve.

A gróf erre így: Barátom, ezzel megnyertem az elenlegő nemes, szláv, illyr pártot, mely országgyűlésen annál inkább hajlandó fogunkra, ha a magyar mellett pólok és otthonosak.

A gróf e mellett hév szólását még eddig nem olvastam, nem hallottam.

Hja! A gróf akkor hazudott a Pesti Hirlap-ra, mikor a vezérlegei marcából kiesni latszott. S a Pesti Hirlap magyar nyelv oltalmazásában is ácsorkodott.

Ekkor azt is mondá nekem.

Augustus 23. Midőn a moskaui országgyülésen a bertodi érdekünk mellett Romániam és Európa közönsége és maiból szólánk, akkor közülünk kimaradt egy : u. m.

1. Jelentése annak, hogy a magyarországi 3 ének, pünkösdi Szentlélek évenként hány millióra menő jövedelmet hozna, országunkba. Továbbá 2. jelentése mennyi tőzetése lenne Szentgyörgy-napnak, pünkösdnek, Szentlélek, tehát egyszer mennyi ellene azra. 3. Mennyi nagyobra meg évenként országot vezető intézetekre, szükségre? Bizonyosan roppant összeg, és ennek hallára gyönyörű, hogy dicsőítsék annak mondására: El, csukán a clerustól, a jövedelmeket. Jegyzé ezt is úgy a királyi kinyilatkoztatást, miként a Wáderon-Egyedet minden hivatalt.

Április 27. A Kk és Rr. kiadnák Szabami a kir. tisztviselőket a kir. visszahatás Szentesítő tekintetből. Rögtön-nél helyben hagyom, ezeket:

1. A királyi tisztviselőt annál tiszteltben, szabadalmas fogalmakkal, vmegyei s városi emberek, általában (úgy nevezett) függetlenek előtt, s óhajtom, hogy tiszta hirben legyenek is. Így meg ők bátrabban nézhetik a vármegyékben, városokban tőrténő kormányzatási választásoknál, ügyek szemlélésénél, mert minden rossz eset azokra hárul s midőn K. Helytartótanács azokat megrója, ők egyenesebb, bátrabb lélekkel vetnek. Oktalanság.

2. A k. tisztviselő működjön is csak a törvény végrehajtója legyen, de annak hozzátétele előterjesztésekbe választásnál, választhatási által ne folyjon. Valamint meg a vmegyei s városi tisztviselőnek dolgaiba nincs befolyása.

3. Emelkedjen szabadság elve és valóban az hiszik, hogy a nemesség, polgárság által választhatóság és választás jogát nehogy k. tisztviselő az ő kinevezésével elenbiztassa. Mert igaz, hogy elnöklései alkalmai nehol nehol az ellenzéki tagot választásait siker akadályozhatják. Az ellenzék is pedig legyen külön, függetlenül, a kormány ellenében. A kormány csak így hallhatja meg tiszta a polgárság szózatát, az pedig nem elnyomva, hanem közügyességre fejtheti legszebb kötelessége. Több nem, többet ki!

De hát pap se lehessen városi Szentszék, hanem az is külön egyházi ügyei mellett maradjon.

Szeptember 3. Csak valóczer-e az, hogy azokat, kik Magyarországot a Törökök és Austriának egymás bonyjára eldolgozák, megdolgozák, csupán dolgozá fel?

István mester minek török kadi hal meg!

Török Bálint a Toronyban sengvedel, Stambulban. Martinuzzit gyilok végzi ki. Erdélynának magva pusztad. Török-párt.

Báthori István, a sánta vajdaságban, Dévenben az ország határán, a Szent alatt, dől ki, szíratatlan. Német-párt.

Ellen ússa hát azokon, kik Magyarországot a diplomaticai sorból, elvitt bámulással és önzésben eljegyzik.

Szeptember 9. Mátyás király temetése.

Midőn Mátyás itt vadászott
Csergő után fonyulozott,
Arethusa elétálla
Sengem szavaczát fakasza.
Még is nem jép neked Captam
Szájem mindég búsan folytam.
Magyar, ki e nagy királyod
Nevét mott és hiven áldod,
Nevezz Mátyás Csergőjának
Sei virgyönygyggel utagalnak.

Gróf Csulay Terezának, született Rohónyi Hasanády Susánna született 1767-ben, Sept. 27. Döbrentétől görögül tanult. 248-l.

Döbrentei lutheránus és buzgó protestáns ember volt, még valódi a reformátorokhoz szítva, mint tulajdon felekezetéhez. 250-l.

Szeptemberben ellene nyilatkozik azt annak, hogy a Kapcsolatok Közönséget a RR. tellyék helyük és szavazatuk legyen, mert királyi Szövetkezetek Küldöttségnek pápaválasztó parancsolatnak; nem függetlenek.

Október 22. Kis Károly azt beszéli, hogy Szabó István Homer Odysseájának fordítója a Bitfaludy-Társasághoz küldött ódeszéjében mellőzve vegyenek Junkyódeszinek mondja.

Vachott Sándor az Ellenlépésben 1844. októberében nem sinálnak.

Sjah! az irodalom mezején

Rejtélek én, kik akarok, Rejtélen Vachott ábrándozásait.
Rejtélek,
Rejtély te engem,
Rejtél ő,
Rejtélünk, Rejtélek, Rejtélnek.

November 2. A magyar irodalomban, igen hangulatú Kritikák voltak.

Rapáy Kritika. Rajnis, Szabó Dávid ellen.

Furfangos Kritika. Rufinyi Bitfaludy Sándor, Horváth Endre, Döbrentei ellen.

Mollarchai-despotai Kritika. Egy bécsi gr. Dessewffy, Bolond ellen.

Semtelen Kullancs Kritika. Bujza.

Polostás Kritika. — Vachottról.

November. A magyar Tudós társaság heti ülésében indítványozni akarám, hogy a tudós társaság egy hétig, vagy egy hónapig ünnepen fel tanjainak Ebnapjaikra fájnak Bitfaludy Sándorért.

Schedel, Galotti Borzidei tanka felől. Szt. Mondá, a jó öreg, élte vége felé már feledve volt, a versformák változtak, ő csak itt-ott kormok emlere.

Úgy-e! mondám: Bitfaludy Károly társaság alapítójának egy kelle jülni, hogy Károly legyen nagyobb.

Bömülnézek Vörösmarty-Bajzácska, kik tényleges tagsága ellen is voltak. Mert ők? gondolám. Elosit indítványom, azzal vad a társaságra első gyalázat.

Döbrentey tanitványának ekképpen magyarázta meg a temperamentumokat képében; Jolt az egyik: repül a ló! A sanguinicus felugrik, kérdi: hol repül? Colericus: ördögadta pamara, hogy

bezélletesz effélét. Phlegmaticus = haddrepülőn. Melancholicus: siegémlí, ha elesik, eltöri mindjárt a lábát. 278-1.

Az akademia titkárságára tolsan vágyik, Kazinczy Ferenczet, és hogy Döbrentei lett azzá, a Toldi és Szécheny pártolja, sok ingyei és ellenségei ~~vala~~ találnak, pedig jobban kiérdemelte volna meg nálánál e díjra hivatalt? Kazinczy akkor már elgyengült öreg ember volt, ede pedig erőben, magas erejében való egyenesség kivántatott, hunó Döbrentei volt, ki a nemzeti irodalomnak Kazinczy után a legnagyobb előmozditója volt. Mikor Döbrentei történetnagyi főbiztos lett, akkor lemondott az akademiai titkárságról, melyre utána Toldy Ferenc választatott meg. 280-1.

Gr. Gyulai Döbrenteiből tanúlt Halberzwölfjai, ki kitünben nem volt kártyán. 282-1. Rögzs látszatósság: gr Gyulaiaji és Döbrentei.

1845. július 23. Magyarország hiszi még külön diplomatiai fennállását.

Pedig bizony az austriai Császárság europai arczának csak sillhouettje. Elszimélkalja, elsemmisiti azt, úgy mikent Bodrog vánnegyét Bács, Kishuntot Sömör, Polis-Soltot Pest, Kúlsó Szolnokot Heves - mi több? még egyszer szinig életben.

Augusztus 14. Schmelzen. Mire kell lelkedből legelsőbb erőt kifejtened? Rajzúl szamított lelkedből erőtett önérzeted megegyensúlyára - Vesszőzzed bríját ekkor csupán magad emóztheted fel, legalább elhamarkodtával, mert egyéni gyöngeségből azt kinemvárt haragod többé. Hasztalan gyakran elűdöz fog tűnni, sőt Erőt ő megint. Úgy vagy vele, mikent a Tátra fenyőfája, a kaszálóterét fejszecsapásokkal, késsel szurkálva által, de a kargolat látszik. (T. Károly)

Szeptember 26. A mennyköbe! ne írd egy-egy gróf, herczeg, király dicséretedbe. Egyszerűsítsd e szavakat: méltóztatott

kegyelmezni szíves kegyelmezésre, legkegyelmesebben kegyelt, s több effélé csúnya- magyar portugali Erőfeszítésed: hirtelen ügyekkel kísérte el a rabságnak kastélyon kívül és kormánytól, hogy őt egészen más testemüléshez. Van a titulelésnek, hódolatnak, szögletességben szebb szava is, ez a természetes egyszerű elmondás.

1846. januar 31. Sokat se látszik változtam, hogy hivatalomnak, királyhű tanácsosságának komoly fellege szines atyádást kaptam. Csinyán legyek fel mindent, mi kéne nagyságodnak jól nevelt ember szokta kimondani s úgy alussz a dolgot akkor tudtam. Királynak ellenkezem hűségére, ki meg Nemzetem törvényeit megtartására esküdött. En két embere vagyok, ki általmenő egyedüli apadat, független Nemzet szabad törvényeit tartaná meg i ki ellenszegülés teljes királyi szentesítési kívánatában, az tehát nem lelkiismeretesen hűn királyához.

Februar 3. Az elátmondott időt, és az ébredőt! Mi nagy a különbség.

Az 1830diki országgyülési ellenzék ébredő lélekkel mellem kimondá, I Ferdinánd austriai Császárnak mi nem akarunk tudni a szabadságtalan Magyarországon, ő V. Ferdinánd.

Az álmos időt nem tudják így elszenvedni V. Károly császárt ~~III Király~~ magyar Királynak III. Károlyul. S törvénytelenítés gyávaságában csak a degenerált álmos Kurzi és Rendek s Magyarság talán szabadság - vesztett érzete után nyomain szaladnak.

A főrendek közül 1830-ban is nagy megütődéssel panaszlá nekem gr Károlyi ~~Sándor~~ Lajos (mely mértéki főúrban), hogy micsoda nevetségesség a KK és RRtől, csakhát nem idvelié Ferdinánd nevenapját, mintsem I. Ferdinándot austriai Császárul megismerjék, egyenes ki nem tételével ott V-ének. Hát, M-gróthoz, mondám, egy napi szertartásnak jogával tiporja le. Fejedelem és ország közötti szerződésnek szentségét legkivehetőbben

kell áldozni. Ismerje meg a német Birodalom a diplomatikai fogot, s a hír, Magyar edes örömest Királyja nemzet ismételi bécsa-pon = Éljen V. Ferdinánd!

Augustus 30. Lemberről jöttömben beállék a lemberi fogadóba, hivül a városon, mert magyar-ország honiterm megkapni ágyat lovait.

Ekocsis lelenti vala. Vallására orosz, fajára is, de azt mondá, szeret tud orszul, ő magyar.

A csaplárné zsidó, fel alá járó a csapszékben, egy magyar parasztot beszél egy magyar legénnyel, és jobadalággal honleánkhár - Az ajtnál más végénél szél szál pólongoz, épen érsejié egy ember, és a zsidót tótul szólítja meg, tehát tót.

A huszár legény szálhoz tóthoz bocsát szót, fétegatja nyelvtudalmait.

A magyar paraszt, elhallgat, néz engem.

Hát atyafi, mondom neki, szine dolog az, hogy etájott ennyi féle szivében nép lakik.

A magyar ember, lesüti szemét, egyet fordul a szalka, meg felfelé néz.

Jézus Uram, szóla, megfogyatt nép vagyunk mi Magyarok. Mierő volna Magyarország, de, jaba, már csak azok jött mennyiség haragudja.

Egyszere az egész ország históriája nehezedett rám.

Mi erőtelyes faj vénik-e a magyarral! ézem, ha még egy-por feljül nem szerezhetnek.

És a magyar paraszt vére kezdett lüktetni bennem, mintsem szabályos földes Urakét, és már vérszében forrongtunk.

Egyet kezet fogék a huszár legénnyel, s haggám szállásomat. Egy torclemet hagyám nála, hogy menjé fel a városban postára. Uram, szentül megígérem, fogadá. S bálnya szerám rá, tehát szentül megtevé.

December 1. Átalá ülnöki ülésbe, s a felé, legtöbbje szavazot. Alól van a magyar, felül a német. Hiszen éppen így áll Magyarország is.

1846. Fölkeresé fiatal Andrási, Vörösmarty, Deák Ferenc, Bizgát és több magyar nevezetesség, s magyar ebédre Deák Ferenc előtt Döbrentei Gábor. Ezek, felelé Deák Ferenc, Döbrentei csak a szó rosszhiszemű értelmében, p.o. Köszönöm, már mit az? Miért nem mondanéki, hogy, például ezt megtudva, hogy az ~~toby~~ olyan helyesen alkalmatos új szó, mint: hatóz, hatni, hat, ferkez, fertez, fert ige után használom, fertelem. Így szagos, szagas, szag-ból, alkot, alkaz, alkból szagalom alkalom. Továbbá szert ért után van értelem, értelem. Döbrentei Deákuál Vörösmarty árulá el.

Döbrentei Magyar és Erdélyországban sok levelekkel felhányt, és még sok nem ismert adatot és okiratot talált. 321. l.

Mikor magyarba öltözött vagyok, érzem is vagyok mi vagyok. Vállamon loggó mente, fonni ón, kardnak csörgése, sarkantyú pengése, kalpagom talla, az mondják, viselőm: magyar vagyok.

Mikor ezeket leveszem, s ugyanott mindjárt pantalont, topánt húzok, frakkot öltök, sétálni franciának érzem magamat.

Ötös ezeket ismét kapcsot, húzok sarut. Mennek magyar gyerek, tolyor némettó lettél. Burger vagyok.

Ostán valának ne volna rád, befogására!

Dehogy hiszi.

Míg Rajnay két fakkban, sárga nankingnadrágban verseit járni, alá Werther, bajuszlanul: — addig Döbrentei bajuszt hordott és sarkantyús nyugalban járt. 326. l.

Tátrakicsi, 1847. aug. 11. Az erős vakmerő edzegrendszerűek. És egyfelé. Veres. Nem marakodnak. A veres ügyesebb lúra? Okaskodtokban az erős lúra? Hiren.

Döbrentei Bölöni Farkas Sándorra ejtett haragudott meg, mert az meglátogatta Bessét, aki ellenségei. 330. l.

Aug. 28. Tolyan vira alatt jövétle az erdélyiek. Avagy ritkán felsorolva látél Lőtten egy teher-szekeret, terede tőrt, vagy 4-5 tót szarvas emelgetéj, mert a többiek tartozóllis segítenek egymásnak. Lenállottam, gyalog jövét.

Mikor tót fellér mellett megálléd. Előttem egy erős tót ember. Ujjásan mondom neki szláv latromat magyárul: Rámis van barátom.

Ő, félajon pillant rám. „Ugye szláv uherszky-beszé.

Hát tanulni kell, barátom, jövét. Magyarországon vagyunk.

Mellére üti jobb kezét öklét, s reteszteren válaja: Ja som slovak. Ti jesz szamár, brátye, kuritéci vá, már most bizony nem nyájasan, de magyarul javát-akará legyei adtam elébe, mivel tót tudalmambál hamar kifogytam.

Magyar legényem felkapta tanítványát selmondá a tót csoportnak, vetkem égyre oroszan mert tág, tal lett arra a válaszát - Sok bevé égre legényem, hogy e Uhországon, ha felsőbb városokat, hasznos lesz a magyarodal tanulásra.

Már egyen mellocsó" szavakat igondolám, édabál, bőzumoran valamelyik kis lutheránus pap farar porostafel a magyarságellen. Ugymint olyan perse Rollár-féle májberes.

Tintelendő Rollár — uraimék, Ünök, vérek hangyák, vad mehek, Magyarországon.

Mert, ilyen zűrzájú emberekkel kell önözni, az okosabb tót papokat pirosra szegyedezzük.

Rajzaggy ez Döbrentei köll a meghasonlás attól kezdődött, hogy K. kimélzátta Döbrenteit a Bruckenthal-gallériában tett megjegyzéseiért. Döbrentei folytatta. Rajzaggy a Bis Zárolyig érett levelében felkéll: Döbrenteit megélkem. 334. l.

Október 30. Gróf Majláth János tót változott egy igen Metternich hízeggel a magyar constitutiónul - „A magyar, jólt, Metternich jobbágysperecto", aranybullája egykori az angol Great Charterrel. És úgy fejtette volna ki az, mikint az angol, ha geographiai fekvése oly kedvező lett volna, mint az angolé, ki vigyázzra hívja királyát. „Und das Haus Oesterreich hat auch mit seiner Scheere immer daran geschnitzelt". Ezt vallotta maga Metternich.

Hiszen, felelem, ez minden magyar láthatja Corpus Juriskül. A magyar abban mi? Teli vérü szelett más szerény-rendeket ugyanúgy, fu tüzében, jobbad hízeni akart dolgozékezni.

Sőt osztrák törvénykönyvből mi nyomot abban? Zabolázólantár. Rángatja azzal addig ama hínt, míg vértyúcsot hány fája, kifáród izgatólag s hatan rázza a nyakára vetett hurkot, végre lehevedik.

De kínyúgodni, megint ágaskodik.

Döbrentei a Gyulai családot sok tekintetből legközelebbi - hiszen a fáknak ágnyai alatt dolgozni, vadat kitörtetni, Bonyhán, a Dédáni sép liszterben és Lunkán ifjúsága, helyei, hol a napnak nagyobb részét tölté, hol játszott, hol tanult. Veszépen nyáron tanítványával együtt pázsitolgott a mezőkön és üdözésen tartott a tövirügyi kerékkal, ajakat vagdalva kajaikkal és erkölcsi példa erdélyiek érdekeit tüzetesebben legyen el a régi és magyar historiából, sokszor példa rögtönzött ékesebben mondott. 342. l.

1847. Szemeghás vagyok, Tüzekes lecket emelni, Vallás épitett, és Segyelő szeretet.

1848. Január 24. Bárcsak megérhettem volna még életemben a Ferenczes, Capistranus, Cukkyás vagy Capucinus barátok és Szentek, mi-

noviták szenzus végképpeni megszüntetését. Mert:

1. Helyettük egy-egy plebánus minő világi papi kalapnokkal még jobban kipolgálhatná ezeiknek az ottani kintlevőségeket.

2. Úgy is még a józan-ép tévenyett scholasticus csúfjával elfogadhatónak tűntek.

3. A vízjelbe állított hagyomány élnék a világon, ha földmívelők, mesterembernek, szerzetesek, papiroson, sorsjegyek nem volnának?

4. Több férfi maradna fel eventuliter hajadonokra, semmint lenne házasságokat felszentelt papokra találni.

Nékai Lelle barátomnak, Döbrentei Gáborok, utazása 1851-ben március 27-én láttam estve felé, mikor sétalábba mentem, a Váci utczában, jött velem szembe, az utca túlsó oldalán, és a mint megpillantott, sietett felém és elkiáltá a szinházig, ott egyet fordított egyenesen, tovább, másnap reggel jött a szinről hír, hogy pálinkábban meghalt. Mikor azután találkozám, élet nélkül szerencsét láthattam, csak egy pazarlás. Harmadnapra elmaradott Szilágyi evangélicus pap mondott felette egy igen sikerült beszédet, a temetésen jelen voltak: gr. Teleki József, az Akademia elnöke, testvérein Wattai és Kuna, Brunswik Károly és sok mások. Rumkoskodással és Szerdy Samuval temettem a budai hegyekre a temető után, ott tartottuk fel a tort, beszélgetésre. 350. l.

Februar 5. Midőn Magyarország képviseltei, felsőségeink ellen a királyt atyai egyetértését csúfva nevezik, és a törvényczikkekben: "ő felsége kegyelmes hozzájárulta áll" a palást lobogó mindig megnevezem.

Mert az olyan chinai, török czégérség, ki Vizet Tintát, s a jobbágy csak férget issza.

Sőt ésszel határozólag. Csak az hiddelmi akaratát azzunak.

És ha megfizetnénk emberi jog megismerése, szabadság egyszínűsége, a földesúr és jobbágy patriarchalitásának, a király személyében Atyja hűnek, hanem mint legfőbb országos tisztviselő kiben központosítva a hatalom végkezelésével.

Febr. 9. Országos ugyan valóságban áll, melyben lakhelyének többsége van vagy földet mu. Okos elővelátó, pénzét. Nehéz mindegy, csak tenyészen.

Zsidó azon nemzetiségi nevet vállalt, vissel, a mikben nemzetbeli a király, országát. A pangásvonzási zsidó francia neve, így Cremieux. Az angol angol nevű stb.

Míg a magyar király Budán székelt, a magyarok zsidai, magyar nevet vállottak. Perényi Imre udvari zsidaja Szerencsés Imre nevű volt.

Midőn Bécsből parancsolá rájok Mária és József, hogy hegyek kímélnedésére legyen, hanem vegyék, ők Magyarországban is: Lackenbacher, Wodianer, Leichermann, Ullmann, Breckfeld.

Osztán azt hiszed, hogy ejtek magyar vérből alakulnak.

Hohó! (Zsidó = barométer.)

Április 30. Magyarország most mi hűn? Vad kecske, melynek hűsából a mádéra pökött. Hamu mélység volt alatta itt mélység hűlt. Hengeresében volt, most nyílban van. Nemzetisége alászállnak földe alól kalapálásától elől távolból hallotta, most ajtót fülére bukkantak fül.

Május 20. Ma nálam volt látogatóban Jászay Pál.

Ea: Most sajtópadsággal mikáblan adnak elé Wenyed minden historiai munkája czenzuri kötetekben: a magyar nemzet napjai a mohácsi vészig.

Cs: Igen, fogadás.

Ea: Reményről eddig is, egyenesen szólogatás, vagy legalább adtak volna a volt censura bocsai közé a historiai igazság, hogy látta, a szenvedés mélységben vagy.

Ő: Láttam, Sanyarúra, a Rozenbéket kötekedben levő jegyzeti közöttt, hogy Jenne meghöllentem rajta.

Én: Barátom, nem gyanakszom vala, ha bolttsmen érzem a historiai vali elemitását, a történeti Jogok ellenkezés, Mucsis vala, a büntetésnek annak legyen ministere. A törvényhat Erdőre vonja még Isten ellen pellen, hivegtem.

Budán, Sétám on, május 30.

S hová Erdja? Subja vagyon?
Pajtás, itt a balpofádon.
Szembe tálla, a mint látnek,
De, fort sebed szépen fátsik.

„Dehogy homlok, hitz az vénnek,
Régi, palás jó testvérünk,
Hanem egy fellérelt ellen,
A szabadság kinek nemik.

Ej pedig-ben vitéz pajtás!
Kinek az, nem Jenne áldomás,
Efölött az, csak fatusló,
S mennyországban helye kincsé.

Ilyet vágtam - le öt rabot
Sráadásul egy fiáta papot,
Azért rohant egy hive rám,"
Lecsentve lévén szalyám. (Pikenében ...)

Sjah! mert csélnap a szerencse,
Csajamadi vált-geriadge, (Shakran Sima ...)
Shakran szarnok vali szolgáját (Éppen ...)
Tej-vérbe vezében át.

„Igen, de kikél ellene,
A Magyarok nagy Istene,
Hozzám épen honvári jámban,
Szálla, mintegy angyalán."

Nós látta az emberfia,
Sebed még jány épolgatta?
Mást ha lőnek, vágnak, szúrnak,
Vad sebéget ~~vagnak~~ gyúrnak. (Ennek).

„Igen ám, s még gyógyítgatott,
Bájnomnal meg fátrangatott, (Bájnomon megvénitgetett.)
Azt mondá, hogy ötöd lépja
Énnyének volt haragolója."

Hajh, bús édes emlékezet!
Bár úgy fognának ennek ezet,
Tenne vágja az eberéd
Ki népeket bújtva tsúr szét!

Julius 1. Áldozó csütörtökön. Budán, a vármezőn ma nagy jelenetek esnek. Úgazi áldozó nap volt.

1795-ben Martinovicsékat vevék e mezőn fejei, mert az aristokratiai jogokat semmisíteni akarák.

Sima, az ők elve értelmében ellenkezés fel a budaiekhez még Magyarország hadügyminister által.

Junius 5. Mind az hangzások, hogy a deák nyelvet azért világszai diplomaticainak, mert az németet, tótot, rácot, erdőgöt pedlot ügyetőtt.

Nem úgy. Vilanti a papcancellár, most Europa elámitott Soránan minden más nemzet az ő ügyét.

Sa magyar nyelv eléggé diplomaticai volt a protestantismus megbuktatására, és nem állt ellene setét, se német.

Most a magyarnak kevés elérhetőnek, nem hogy ahhoz simul-
ni tud, vág, németet hamar azt veri a belát az én nyelvem és
diplomatiai legyen. És magára alkalmazza azon védeket,
melyekkel a magyar áll elő, Austria kormánya ellen. Mert, mint
ez Austria kormánya ellenében fel a tört, németet, nágot.

Junius 14. Ebédlek Mészáros Lajossal - Hadügyminister úr,
mondá, a magyar népben bámulatos elszánásu bizodalmat ta-
pasztalok. Csak fegyvert, pezsig az ezredért mert minden
honvédnek adni. Egyébiránt

Nem féltek, félni, ismeretem a magyarokat, fegyvert nem kap-
hatnak September előtt. Ajálám neki a Tacitusokat, hiá
félelmes állapotáról a Reformba olvastam. Ő nem tudott felő-
le. Ponyétni kell, félőlé, a terget. C Erélytelenség gyanitám.)

Junius 19. A magyar, látom, erőnélkül vágyik független-
ségi szabadsága visszaszerzésén.

Hajnalban bolondos neki felszállani vagy 100 millió
austriai Status-adósságos, azzal még inkább megzélárdítani
1796-beli 16 czélkére épült külön kormányát.

Mondhatná: Nem tartozom vele, mert nálam nélkül
vállát, mindig ellene mondottam országgyülésen.

De felvállalom, mert hogy lelkiséget a szabadság munkatá-
ra, mert eddigi pénzem ügyes a régi nemzeti bankból vett, sza-
a felszállásával biztositsam.

És lám sok ágyú, lőpor maradt hátra, mi a közös adósság-
ból levonát, ezt vegyem meg.

Mindegyikét ismerem, de az érdekében, ellenségének.

Junius 22. Blanqui, polgárháború, polgárháborgó stb. jobb
volna: - lelkesség, hogy félelmes vagy még inkább ágyuk, szerencsés
ágyuk.

Julius 2. Vezérlalom - Miklóssal Normben. Tacitust olvasám
jól esett azt gondolnom, hogy az abstractissimus Tacitust legalá-
zása azért is jönne mert az uralkodóhercegségre megrokkan
ridegek előre jövendő historicusaitól, midőn tanításit az uralg
olvasandó.

Hanem, delhogy forgat fejedelmi Tacitusi szerkezetben.
És mikor olyan gróf Bombelles Henrik formát talánt a bizalmat-
lanis hercegi = nevelésre felügyelőnek, kik 1844-ben Sárvegen me-
gem is lelkesen üdvözöltek tapasztaltam, philosophemi historicus he-
lyett a hercegek kezébe franciskanusi alvalót adnak.

Ugy látom most, hogy nem Tacitus kell az uralkodó despota
felékesés, hanem olyan legyőlt, minők Pascs febr. 23-án 1848-ban
Stuttgart ajtaján, és erre München március 12-én, Bécs 13-14-én,
Berlin és Pest 15-én proclamált.

Döbrentei tanitványával olvasta Tacitus Agricoláját, mig E ma-
gyarázta, Gyakorlásból etc; egész elragadtatásáig is jutott: nem
tudom, ki forradalmibb tudott lenni, Agricola vagy életirója Tacitus.
Még együtt olvasták: Homért, Horácot és Virgiliust, Sallustiust,
Ciceront, Livinst, Senecat - 384-1.

Julius 3. A központbizottsági és megyei-városi rendszert egyesí-
tését egy gondolatban ezutánam, a szabadság el nem nyomhatása
végett.

1. Minister és ministeriumi által Bécsnek hivatalbeli egy
de választhatóról kötetik.

2. Első elnökünk, polgármesterem, főbíró. Egyedül minden
vármegyén városi, rendezett tanácsi tisztviselőt a közönség ma-
gyarázatban. Legyőjét is.

3. Vármegye, város a ministeri rendeletek tartozzék végbe
vinni. De

4. Felügyelő az, a mi törvényellenes rendelet, s orgyülé-
sét Bécsen által elötlegesen Bécsnek jegyzésre fel. S egyébben
direktivát ne adjon.

Julius 5. Ismeretlen kikeresés Bajza, Toldy, a Mertus 15-ike, Lauka Chanizania és Vechot Sándor ellen.

Julius 6. Miniszter neve alatt álló ellen elhajtva felvilágosítás megszerzésével.

1. Több miniszter adminisztrációból királyhoz Egyére jártak egymásra kiküldött fel amit riskább, mivel Secely Zsuzsi királyok nevezés így ön Ujlaki sokszáit. S Richelieu, Metternich miniszter emlékezete egyenes sodrotta.

2. Miniszter sok jap miniszterálója egymásért magasabbra kell lenni az új szabad ker, ország kommunizálja Sajét.

Hanem ügyes nem jó, mert ügyes hajsi, Egyszerű alja-sabb mentelmiségből jelent.

Ország?

Julius 8. Ebédelés ma az Angol Királyhúsnál s benyilszerez Kundtal. Somogy egyik Ecsedel. Több oda 3 fiatal Kövér, nem tudom, kik.

Dessewffy Aristid Lajost, a hadügyminisztert a Igen, mondá az egyik fiatal Kövér, vádaskodva olyan régi Lőlabiri ember, mint Deák Ferenc.

Volan, felel Kundt, egészen már Deákot kuizárathatja.

Az irodalomban így fogyasztó félre az időkbe ünnepelt mesterséges fiatal ősi, a politikai világban így fitogtatja a megalkuvó ifjú vonat azt, kinek megélhetése érdekében tartja egyszer reformpárt. Már it ellen dinleni.

Gyökérre hajlott fiatal ágas tolongatják a szer derekát, pedig annál nedvességtáplálkozni hűnek.

Aug. 1. Találkozám b. Eötvös Józseffel a vezérhalom. Hívtam meg Szegő arcot-tenni, hogy Kolozsvárnál ujabb egyetemhez nevezze. Érdemes ember.

De neagyon hát Kolozsvárra az erdélyi ifjúságnak, felelé. Ennek az ifjú egyetemnek nincsen.

Augustus 1-én a Wenger-Catichában ebédelünk. Elfogadá Kolozsvári egyetem felállítását, mondám Eötvösnek.

13. Remény Zsigó nagyon ajánlá nekünk Brassai Sámuel.

Egyenes, igazi, jeles ész, és az egyetemben minden vallástól mentségével eredeti jó főnek együtt Zell tanárkodni. Brassai mitkáim.

Meghallgatá, folytatá Remény Zsigó, erdélyi nagyon, azok Brassait nem ismerik, mert az antitheologia ellen küzd.

Eötvös válaszolá: Ez, ki egyházi intézetből levelet miniszterré, nem feledem el az Ínyeket, ne félj.

Genie ennek gehiet a szem. Megjegyzem, hogy nem hízelegve jött ki szóba.

September 1. Vezérhalom. A szabadság legszebb gyümölcse a világon. Kié? hüli az emberek jog, szigorűségből kezdi az Ígéretet, alapja az Egyenlőség. Igaz nagy az, mely tőle legyen szüksége Emberre, de nincsen meg hamar elvész.

Az egyenlőségben a gyümölcs, váltott gyermekké legyen. Nőhangzóra elszakítva szakítás, felnevelésére mindig szükség, de mindig szükséges. Az emberiségnek elkerülhetetlen szükségek elfeledtetni a Rend, a személyiség, a Vagyon-biztosítás, a Hivatalok fénnyel-pénzzel szeretése.

Nagyszerű szavakban elsőnek nagy lélekkel vagyunk ki a szerelmet járszalagai közül. Lovagiasság a világ történetében.

De nevelésében minden önálló ész, szabadon szólás beléktelen, s a től mesterségesen elálló.

Sept. 6. Olvasám Vörösmarty emlékbeszédét Petőfi ellen. Kossuth Hirlapja 58-ik számában.

Szegényem! Látod Vörösmarty, hogy kevési nálad fiatalabb irodalmi szerelmeidet, szeretőiddel, milyet te tehetsz irónyukodra Berzsenyi, Kisfaludy Sándor ellen, a m. t. társaságnál.

Vörösmarty pelidfarkas, bőrönyös nika. Így jellemzé b. Dessewffy Aristid Eötvös és gr. Teleki Lajos előtt. Pedig később egyikét Vörösmarty pártjába hujá.

Október 3. Jellachichot a Drávánál bébonderani gyáváság volt, Bécsnek elbocsátani okkobarság volt.

Október 28. A szabadság kivívásának első eszméje tiszta lány, fényes villám.

Aztán gondolgog a fiúkig s a mennyből leszakadásnak indzatos leszakadnak. Dühösködések, zendülések.

Hogy az ember eszedezen, józanon nem tudja semmi fejtegetéseit.

December 24. Hivatalbra felszabadulhogni szépérzés érzetével, bent s magad iránti tiszteletig.

Elszánni benne hiven, tellezen emberség. Szem után, melyhez fizetés nem jár, erdemi emelen hiúság.

Szem kapkatárért, még fizetni is, boldogság. Szemért adásért, bátorság, szabadság elárulást, akasztást fel.

December 25. A társadalmi sorsügyi, államalmi szabadság védelme, a legszentebb érzelmek szerepszeie. Emberi méltóság, nem fejlődhetés illő szabad körben mozgásának nélkül.

És te magyar nép, mely hetvenévből erőkkel lépsz elé, ellapulásodból, melyből szintgatásnak a Sárosien vagy Sajtkán túl nit. Egyszer Sárosy mondásában.

Alszalmadat fogy is gyűjni!

De egy ijesz engem.

Véletlen volt hiúdég megmentője Annak. Kiemdálaszan ellenedi agyarkodás.

Ha megint ad a nem hitten valna bukkan elő. És remény telen árulás közülöd.

1849. Május 5. Kiegenlítő érzelmeim vannak. Faggató kín fog el, midőn eszembe jut, hogy ennek - annak - valamely közelebb

vagyok hűtlenül tartoztam, s már meghalt, és pedig vele kiegyenlítésemet nem érezhetném. De ez nem az egész világgal békében lenni akarás. Nagyobbra tegyem benemet, mintsem minden féle világpornak jól lenni ~~akarás~~ kívánnék.

1849, május 30. Acél Mari Döbrentei sírjánlására futott gr. Teleki Lajosné által Ferenc József főhercseg mellé magyar nyelvtanárnak, midőn még csak 5-6 éves volt. Most egy Törökországba, ausztriai császár, ki Windischgrätzen magyarország leigázására küldé. Mit hagyott magyarnál tudásra. (Acél M. levele, 1935, nov. 8-ról hálálkodik.)

Június 20. Nincs párja Kossuth Lajosnak a mai Európában fellelkesítésre nézve. Nézetei, észlelmei mondhatni nyelvvaszaton, olyanok, melyek a közönség emberében, csak lappangva maradnak. Ő megnyeli a jogot, igazságot sejtelmeit. De kevesnek szívére feltenni. Igen, szegénység politikus, az uralmat diplomatiai nem olyan egyszerűséggel, bemíletességgel, mint Ő és kívül. Ellenmányosnak a mi Ferencnek is pártba kell venni, hogy akkor mit tesz?

Pörtelen.

Még a nemes az akarja,
Hogy hazáját mind kiirtsa;
De az Isten nem engedi
Magyar Hazát elpusztulni. (435=218 l.)

1850. Február 10. Ebéden valék Pesten a Szépmívészeti Lajos Ferenc Ozorynál, Szűts Józsefnál.

Sok volt Magyarország sorsáról! Előfordult jónak tartani Kossuth Lajosról, kit ő dictatori jókat volt mindenben. Én azt mondám: megütközésem abban, hogy Debrecenből Pestre érkezte-

hor ~~megütközésem abbeli~~ pompával tanú ide bevonulásra. Rám
jobb hatására lett volna másnapra verradóra meglepetve hallanom,
hogy Kérő ott, ismeretlenben mene szállására.

Igaz, monda Lajcsné. Hogy jártam én? A közvilágí-
táshoz magam gyújtogatám. Ez jobám ugyai négy ablakában
mécseimet, s míg az utolsóig értem, az elsőt elaludnak.
Ennyé mondám, nem jól gyújtám-e fel a belét vagy nem e-
lajos-e elöggé. Újra tevém hát lángolikká. Ismolatoba
menlég. S egyszer csak az vegyem égre, hogy mind meg az utolsó
világocz. Ezeller is újra gyújtom. De átalyában csak pislogá-
nak sárán rakott mécseimen. Elmenem Edbemen, s azt mondám:
mineő is egy Kossuthnak? effele világítás, ez csak hizelgedés,
rabszolgám polkra eddig dölyfös fejedelmeinek. Szabadság bel-
lebben más világítás fémlik.

Ládd, Pepi, feleltem, ilyen véletlenségek világít cuber-
ben a babonát, pislákot.

S Lajcsné akor fejéből sem menni ki az előtemlés egyéje.

Döbrentei legénykéből Ó-Budafalván temetkedett, melynek nem
valami ége a feleje s egy patak folyt ét ott, melyet ő Zavargó-
nak keresztelt el, mivel csergedző nem felelt meg neki. Szebb le-
lyei Sittá távol esnek: mint Epadria, Ujlak, a termőyerekhid,
meg a hideg-kúti Hrusztik, e pikkó hegy. Tanítványával ü-
lezgea bárki fejen: fuvlát, romot, havasi patakot, hunyas fát lá-
lott, Buda-falvák fánka minéjárt. 432-1.

1850, september 10. A hivatalbeli folyalat időjét ki lehetne
mérni, meddig folhyn-tartson a végett, hogy nyugpénzzel és annyit
hozzon a lefepett titkosiról, mennyet hivatal vétele folytában, de a
tudomány körüli munkálkodás érzeme megmérésével idője és ki-

legyen falva, nyan emlékezés. Énlang 5 évi munkájával ötöllet
hozzálkatott, mintsem a legügyesebb tanuzelő 40 évnek folytában.
Tanácsot, elmélet, v. jobbnál jobb válthat fel vagy legalább az ü-
gyet elengedét; hiszig példát gyakran érvétsenc sem lehet
elé.

Hajnalson, szeptember 23. 23 gúny nevet ér ötne, a mivel a
magyar a németet csúfolja: majd kifakad Lemény János pül-
pök lemondására és záróba küldetése miatt; majd megint
örvend a budafoki, pravmatori sebész pártolásának; vagy
megrőffa a szentgyörgyi magyar anyomokat, hiú németül
beszélgetnek.

Október 16. Meglepő Lajostól hallám ma, hogy Schwar-
zenberg herceg magyari miniszterelnök Szögyéni László ezt
mondá: „Hüpen kéjünket Kossuthnak, hogy Magyarország oda-
vé a hová, úgy könnyen játnak czélunkhoz."

Kérdések, feleletek.

Kérdés - Te, Magyarországon született német, hiven fogy-e egy-
tán a magyarhoz hízni?

Felelet - Minden bizonnyal, akor német, becsületes német, ki ma-
gyar földön fia, magyar úgy réjeve, 1849 és 1850 óta, Magyaror-
szágot magát sannak tartsa be-

Kérdés - Lehet-e magyar egytán Csáfja ostrák, stájer, bajor,
morva, slezjai, cseh németnek?

Felelet - Ha hiszed, igen is, ha van előre látó esze, nem, sohu
sem!

Kérdés - Miért?

Mert a német a magyarnak ellensége. Ellenségével pe-
dig csak egyűgyű pajtáskodhatik.

1850. nov. 15. Nem találhatjuk a keresztyén vallás átvételét [illegible] magyarokat, de hogy deák nyelven maradt ezek, azért hagyhatjuk ma is. Minden nemzetek alkalmazza saját Istentiszteletében, mert csak a papság használta oltalmazásra, mások az egész népségnek pedig több csapásra építtették el.

Hogy Istvánnak keresztyénné lettünk volna, miért lehet gondolni Szentegyetül 21. Nyelvünk közöttesebb maradt s két gondolni Szentegyetül 21. Nyelvünk közöttesebb maradt s tömjénnyünk magyarul [illegible] volna 1848. 2. Bizalmas nem ezek volna a türtt alá, mert a magyar is bódva volna, mint keresztyén pajtásai. 3. Europa más alakú volna.

Nov. 16. Hustra aut timet, aut tumet, – nyolcz volt Kürmöczi József országbírája, halála előtt pedig a. u. tanácskodási minister mondani.

Nov. 17. Drágffy III. János végrendelkezését készítem [illegible] gyámtartás alá.

Feltünik, lobbania gondolatom, előbbiek jellemek, ha festő volnék, úgy a mint, mohácsi vészedelem csatájában, elestekor az országzászlóját, mellyet vitt, borult szent patrónus adni lelkét. Megesküdtem, ezt fejemre ki, az arcz, hogy hazám jellemét el nem hagyom. Halott agyat s utolsó lehelletemet Életjer-nemzetem. Mikes György fiát is mint, végrendelkezésében. Olvasta meg valaha, magyar Sirjén, ezt ő az 1526-beli végrendelkezését, Tudtam. Gyüjt. 1818. VIII. 22-32. lap.

Döbrentei gróf Gyulai katonái, gr. Bethlen Miklós nádor hűséges kertjében Solnai előtt, tanítványával együtt térdelt, ő magára dolgozott a remete hajban, tanítványa meg végre lantját a fűzfa ágyaz akart. A kertben könyvet [illegible] sok jeles mondás, Bertenyi verse, Gutta cavat lapidem, non vi, sed saepe cadendo stb. 476-1.

Dec. 8. Hulay József mondá ma:

Boldogok, kik éddig megmaradtak. Nem kell szenvedniök, ennyi boszantásig, égajzástalanságig látása a hullásában.

Elvegyett beszélem Istenben.

1848. dec. Attila utczában 2 fiaker.
1849. nov. a pesti gymnasia.
1850. Zágon mondása Berényben = nem kell templom.
1850. Fejér Györgyöt csak ezen alkonyat hallgatás.
— Bustai Tivadar = Creditiere ich ihm nicht 2 Kr.
— Magyar jövő = Dehogy megyek ez templomába.

Június 23. Szigethy ünnepe: Imádkozzam ezt éjtelig, éjtelutánig, hogy gyönyörű a magyar, de nem adá Isten, mást most boszankodni a miatt. Megyek úgy-hát ... (481-1.)

Hazám Istene
Sirjak-e fel Hozzád
Vagy imádkozzak még, hasztalan.
Reménytek ugyan ezerszer
Mely könnyet ezentúl
És imádságot könyörgést.
De kiszáradt már a szívem belőlem.
Bánat almán kihűlt.
Nem szívet, nem imádságom,
Elhagyták, elhagyjak ők is.
Megállott óra vagyok, hallgatni,
Csendességet nem is vágyok körülem.
Hűlt, mint nedvet szívott élőfa
Remény-zöldet vélkül.
Egyösszere szakadt kedvem meg,
Birántlatlan akart maradni,
De ágait töredelt szélvész
Nincs vihar, vidít rajtok.

Vajjas Károlynak készülés
Halász Jenő Szalay tetejére,
Emlékezünk tűzhely hazai,
Mindenütt szebbek leszegi.
De hallgat – –
Nem tanúja egyéni,
Mint a tanyadott pusztája,
Dögészetben villám. (496.)

Tartalom.

1. A jegyzőcs termőhelye.	1.
2. Anyagok szerzete.	1.
3. Temperamentum és psychikája.	1.
4. A bolzsi állat.	1.
5. Bemutatás vizsgálat külföldön.	1.
6. Meleg éjszaki meleg pharmakája.	2.
7. Művelség lassú haladása.	2.
8. Munka és talentum.	2.
9. Éjszakiság való.	2.
10. A magyar Bécsben.	3.
11. Ellenség és ellenfelűség.	3.
12. Mások megjegyzése.	3.
13. Hízelkedés a historiában.	3.
14. Hatalmasság és bizalmasság	4.
15. Mi igaz?	4.
16. Nagy emberek gyengéi.	4.
17. Nagy ember és Einzelnek.	4.
18. Cato és Napoleon.	5.
19. Anyagi hatalom ellen.	5.
20. A további Képzés.	5.
21. Tanulság tapasztalat.	5.
22. Bölcselet – morality.	5.
23. A dogma és történet.	6.
24. Gondolat és Vizsgálás.	6.
25. Birály Vizsgálat.	6.
26. Véd lány mentsége.	6.
27. Megbízhatatlan nép.	6.
28. Ifju és férfi kor	6.
29. Természetiség elfogultsága.	6.
30. Phantasia és árgyelfogyás.	7.
31. Sok könyv Olvasottság.	7.
32. Közöttlenség nem Szükség.	7.
33. Következtetés.	7.

MTA TUD. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA SZILÁDY-HAGYATÉK